

**EK : 7 DOĞAL AFETLER ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU
KURUMSAL YAPI ALT KOMİSYONU RAPORU**

Komasyon Başkanı : **Prof Dr. Ali AKDEMİR**
Kocaeli Üniversitesi İ.İ.B.F.

Raportörler : **Prof Dr. Savaş AYBERK**
Kocaeli Üniversitesi Mühendislik Fakültesi
Nesrin CANSEVER
İzmit Büyükşehir Belediyesi
Yavuz SAYGILI
Milli Savunma Bakanlığı
Raşit ULUBEY
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Üyeler:

Hıdır AKPINAR	Kocaeli Üniversitesi Mühendislik Fakültesi
Fusun Alpay	SHÇEK
Zeynep Nefes	SHÇEK
Aynur Ebinç	Tarım ve Köyişleri Bkn.
Necdet Akkoca	Tarım ve Köyişleri Bkn.
Cemil Gökahmetoğlu	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bkn.
Mevlüt Atbaş	İçişleri Bkn. Daire Bşk.
Onur Hamzaoğlu	Türk Tabipler Birliği Merkez K. Bşk.
Berrin Aydın	Hazine Müsteşarlığı

İbrahim Uğur	Sakarya Valiliği Vali Yrd.
Handan Öralay	Kültür Bakanlığı
M. Ali Yıldırım	Afet Bölge Koordinatörlüğü
Nevzat Göçer	Kocaeli Valiliği
Elif Öztekin	Karayolları Genel Müdürlüğü
Kasım Esen	Yalova Valiliği
Alev Günal	T. Esnaf ve Sanatkarları Konf.
Oğuz Gündoğdu	İ. Üniversitesi Mühendislik Fak. – Jeofizik Bölümü
Nazire Birbudak	Köy Hizmetleri Gene Müdürlüğü
Nedim Uçar	Telsiz Genel Müd.
Güniz Ünsal	Hazine Müsteşarlığı Kamu Finans Genel Müd.
Hidayet Karanfil	
Gülran Durukan	Bayındırlık ve İskan Bkn.
Ebru Ölmez	Bayındırlık ve İskan Bkn.
Murat Balamir	ODTÜ İnşaat Bölümü
Çağlar Güven	ODTÜ Mühendislik Fak. Endüstri Müh. Bölümü
Nüvit Soylu	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
Ahmet N. Bigalı	Dışişleri Bakanlığı
Coşkun Metin	Kurmay Yarbay
Ali Güner	Türkiye Petrolleri A.O.
Ünal Eryılmaz	Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Gen. Müd.
Satılmış Karagöz	Telekom
Hayri Özsoy	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı – APK Başkanlığı
Seba Mirzatürkmen	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı – APK Başkanlığı

DOĞAL AFETLER ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU KURUMSAL YAPI KOMİSYONU RAPORU

İÇİNDEKİLER:

- 1- Giriş: Yeni Afet Yönetimi (Kurusal Yapı) Stratejisine Yaklaşım İlkeleri
- 2- Afet Yönetimi ile İlgili Mevcut Durum: Dünyada ve Türkiye’de
 - 2-1 Dünyadaki Durum
 - 2-1-1 Japonya’daki Organizasyon Yapısı
 - 2-1-1-1 Japonya’da Doğal Afetler Konusundaki Örgütlenme ve Koordinasyon Mekanizması
 - 2-1-1-2 Japonya’nın “Kobe Kenti Deprem Deneyimi”
 - 2.1.2 Kanada’daki Organizasyon Yapısı
 - 2.1.3 ABD’de Federal Acil Durum Yönetimi İdaresi
 - 2.2 Türkiye’deki Durum: Tarihsel Süreç İçerisinde Afet Mevzuatı ve Afet Yönetimi Organizasyon Yapısı
 - 2.2.1 Tarihsel Süreç İçerisinde Afet Mevzuatı
 - 2.2.2 Türkiye’de Afet Yönetimi Organizasyonu
 - 2-2-2-1 Afet İşleri Genel Müdürlüğü
 - 2-2-2-2 Afetler Fonu
 - 2-2-2-3 Sivil Savunma Genel Müdürlüğü
 - 2-2-2-4 Devlet Su İşleri
 - 2-2-2-5 Kızılay Derneği
 - 2-2-2-6 Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi
- 3- Türkiye’de Doğal Afetlere ve Afet Yönetimine İlişkin Sorunlar

- 4- Afet Yönetiminin Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Amaçlar ve Stratejilerin Belirlenmesi
- 5- Afetle İlgili Yeni Bir Milli Planın Esasları
 - 5-1 Mevcut Milli Planın İrdelenmesi
 - 5-2 Yeni Milli Plan Geliştirilmesi
- 6- Yeni Milli Planın Uygulanması İçin Yapılması Gereken Yasal ve Kurumsal Düzenlemeler (Kısa ve Uzun Dönemli)
- 7- Yararlanılan Kaynaklar

Giriş : Yeni Afet Yönetimi (Kurumsal Yapı) Stratejisine Yaklaşım İlkeleri

İnsanlar ve ülkeler için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar meydana getiren, olağan yaşamı ve insan faaliyetlerini durdurarak veya kesintiye uğratarak toplulukları etkileyen doğal, teknolojik veya insan kökenli olaylara 'AFET' denilmektedir.

Jeolojik ve topografik yapısı ve iklim özellikleri nedeniyle insani ve ekonomik kayıplara yol açan doğal afetlere, ülkemizde sıklıkla karşılaşılmaktadır. Son 60 yıllık istatistikler, Türkiye'de meydana gelen doğal afetlerin yol açtığı doğrudan ekonomik kayıpların her yıl GSMH'nin %1'ine karşılık geldiğini göstermektedir. Bunlara dolaylı ekonomik kayıplar eklendiğinde, toplam rakamın GSMH'nin %3-4'üne karşılık geldiği hesaplanmaktadır.

Deprem haritaları dikkate alındığında, Türkiye topraklarının %92'si farklı derecelerde deprem bölgesinde yer almaktadır. Depremlere ilave olarak, Karadeniz ve Marmara Bölgeleri yoğun heyelanların, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri ise, yoğun çığ, heyelan ve kaya düşmelerinin yaşandığı bölgelerdir. Yanı sıra, İstanbul, İzmit, Ankara ve İzmir gibi kentlerde teknolojik afetler yaşanma olasılığı olan büyük tesisler bulunmaktadır.

Türkiye'nin sıklıkla doğal afetlerle karşılaşan bir ülke olması ve bu nedenle yeni bir afetle karşılaşma olasılığının yüksek olması nedeni ile afet konusuna ülkemizde, afet öncesi alınacak önlemler yönünden yaklaşılmaması gerektiği yargısını ortaya çıkartmaktadır. Zira, çoğunlukla ülkemizde, konuya afet sonrası düzeltici tedbirler ve yardımlar çerçevesinde yaklaşılmaktadır.

Afet konusuna, afet öncesi, sırası ve sonrasını içeren bir düşünceyle yaklaşılmasını öngören ve yine bu sistematikte kurumsal ve yasal altyapıya vurgu yaparak yaklaşan 'AFET YÖNETİMİ' konsepti geliştirilmiştir.

Afet yönetimi, afetlerin önlenmesi ve zararların azaltılabilmesi için, afet öncesi ve afet sonrasında yapılması gereken teknik, yönetsel ve yasal çalışmaları belirleyen ve uygulamaya aktaran, bir olayla karşılaşıldığında etkili bir uygulama yapabilmeyi sağlayan ve her olaydan elde edilen deneyimlerin ışığında mevcut sistemi geliştiren bir yönetim yaklaşımı ve uzmanlık alanı olarak tanımlanmaktadır.

Afet Yönetim çerçevesinde doğal afetler konusuna şu ilkeler ışığında yaklaşılmalıdır :

Yaptırım gücü olan devlet ile kaynak gücü olan üniversite, özel sektör ve sivil inisiyatif bir araya gelerek, "Afet Yönetiminde Koordinasyon" konusunda çalışmalar yapmalıdırlar.

Önleyici, koruyucu Yaklaşımına ağırlık verilmeli ve yara sarma politikasından vazgeçilmelidir. Yara sarmanın, yalnızca Afet Yönetiminin bir boyutu olduğu düşünülmelidir.

İmar planlama ve inşaat denetiminde köklü değişiklikler yapılabilir.

Afet Yönetimi çerçevesinde önlem alan ve harekete geçme konusunda uzmanlığı esas olan yetkilendirme sağlanmalıdır. Siyasal nüfuz alanı, özellikle teknik konularda tamamen ortadan kaldırılmalıdır.

Afetlere karşı önlem alma amacına direk fonlar oluşturularak (devlet bütçesinden paylar, bağış ve kampanya gelirleri, emlak vergisinden alınan paylar ile) bu kaynaklar yetkili teknik kadronun kullanımına bırakılmalıdır.

Afet yönetimi sistemi, 'Yaraların sarılması' olarak değil 'topyekün hazırlık sistemi' olarak algılanmalıdır..

İmar planı ile ilgili düzenlemelere, Afet konusu geniş olarak dahil edilmelidir.

İmar planlarının oluşmasında denetim yoğunlaştırılmalıdır. Yeni denetim mekanizmaları genişletilmelidir.

Ulaşım, İletişim, enerji nakil kanalizasyon vb. altyapı sistemleri üstyapı ile entegre bir şekilde ele alınmalıdır.

Türkiye genel haritası üzerine çizilmiş, deprem kuşaklarını gösteren bir belgenin ötesinde, her türlü afete ilişkin coğrafi ve yerbilim bilgilerinin bir araya getirildiği bir belge düzeni oluşturulmalıdır.

Ülke düzeyinden yerel düzeye kadar inen ve süreklilik gösteren bir planlar sistemi oluşturularak özellikle üst düzey planların içeriği, işlevleri, yetkileri ile ilgili boşluklar giderilmelidir.

2- Mevcut Durum: Dünyada ve Türkiye'de

Aşağıda afet yönetimi ile ilgili olarak Türkiye'deki ve Dünyadaki organizasyon yapılarına yer verilecektir. Türkiye boyutu tarihsel perspektif içerisinde ele alınarak, süreç içerisindeki doğal afetler ve ilgili yasal düzenlemelere değinilecektir.

Dünya örnekleri olarak da Japonya, Kanada ve ABD organizasyon ve koordinasyon sistematığı özet olarak açıklanacaktır.

2-1 Dünyadaki Durum:

2-1-1 Japonya'daki Organizasyon Yapısı

2-1-1-1 Japonya'da Doğal Afetler Konusundaki Örgütlenme ve Koordinasyon Mekanizması:

Japonya'da doğal afetler konusundaki örgütlenme ve koordinasyon mekanizmasından sorumlu makam, National Land Agency (NLA) içindeki afetleri önleme bürosudur.

NLA Başbakanlığa bağlı bir kurum olup, Başkanı, Devlet Bakanı olarak kabul edilmektedir. NLA içinde yer alan Afetleri Önleme Bürosunun Yapılanması ise:

- 1- Genel Yönetim Dairesi
- 2- Afetleri Önleme Koordinasyon Dairesi
- 3- Yeniden İnşaa ve İyileştirme Dairesi
- 4- Deprem Felaketine Karşı Tedbirler Dairesi
- 5- Afetlere Karşı Tedbirleri Uygulama Dairesi ve bu daireye bağlı olarak Haberleşme Ofisi şeklindedir.

Japonya'da doğal afetlerle ilgili organizasyon ve eşgüdüm konuları, 1961 tarihli Afetlere Karşı Önlemler Temel Kanunu ile düzenlenmiş bulunmaktadır. Söz konusu kanun, meydana gelen afetler ışığında gözden geçirilerek değiştirilmek suretiyle 1997

tarihinde son Őeklini almıŐtır. Bu konuda kapsamlı ve etkin bir yÖnetim oluşturulmasını ÖngÖren sÖz konusu kanun uyarınca, Japonya'da biri daimi, diğeri ise afet durumlarında olmak üzere iki ayrı Örgütlenmeye gidilmiŐtir.

Daimi Örgütlenme, ulusal, eyaletler ve belediyeler olmak üzere Üç ayrı düzeyde yapılmıŐtır. Ulusal düzeydeki Örgütlenmede BaŐbakana bağlı olarak, tüm Bakanlar ile Japonya Merkez Bankası, Devlet Radyo Televizyon Kurumu NHK, Devlet Telefon ve Haberleşme Kurumu NTT ve Kızıl Haç Başkanlarından müteşekkil bir Merkezi Afetleri Önlleme Konseyi oluşturulmuştur. Bu konseyin temel gÖrevi Afetleri Önlleme Temel Planını oluşturmak ve uygulanmasını sağlamaktır.

Temel Plan, herhangi bir doğal afet durumunda ilk dakikadan itibaren hangi kurumun ne yapacağını, kurumlar arası koordinasyonunun nasıl sağlanacağı afetlere karşı Önceden afet sırasında ve sonrasında alınacak Önlemler ve yapılacak işleri belirleyen dokümandır.

Konsey yılda bir kez toplanarak uygulamaların getirdiği tecrübe iŐığında Temel Planı gözden geçirmekte ve iyileŐtirmeler yapmaktadır. Konseye bağlı olarak afetler konusunda gÖrev ve sorumluluğu bulunan 31 idari organ ile NTT ve NHK gibi belirli kamu kuruluşları bulunmaktadır. SÖz konusu kurum ve kuruluşların her birisi Temel Plan uyarınca afetlerle ilgili olarak kendi uygulama planlarını (Operational Plan) hazırlamaktadır. Dolayısıyla afetler konusunda, ilgili her bir Bakanlık, kurum ve kuruluşun yapmakla gÖrevli olduğu işleri ve hangi zamanda, ne yapılacağını belirten uygulama planları bulunmaktadır.

Benzeri düzenleme Eyalet Valiliği ve Belediyeler düzeyinde de yapılmakta, Eyalet valisi ve Belediye BaŐkanlarına bağlı olarak oluşturulan Vilayet ve Belediye Afetleri

Önleme Konseyleri, eyalet ve şehir belediyesi çapında ilgili tüm kuruluşların afetlerle ilgili ön hazırlık, eğitim, afet anında ve sonrasında faaliyetlerini belirleyen yerel uygulama planlarını hazırlamakta ve uygulanmasını sağlamaktadır.

Japonya'da halkın doğal afetler konusunda eğitim işi belediyelere verilmiş bulunmaktadır. Her bir şehir belediyesi o şehrin uğraması olasılığı bulunan doğal afeti (deprem, sel, toprak kayması, tayfun vs.) dikkate alarak halka eğitici broşürler hazırlayarak, dağıtmakta, ilkyardım kursları düzenlenmekte, her semt için gönüllülerden müteşekkil yardım ekipleri oluşturmakta, ayrıca her yıl 1 Eylülde ilgili tüm kuruluşların (Polis, İtfaiye, Kurtarma ve Tıbbi Yardım Ekibi, MHK, Elektrik, Gaz, Haberleşme şirketleri, Kızılhaç gibi) katılımıyla, tüm şehir halkının ve gönüllü yardım ekiplerinin katılımına açık afet tatbikatları düzenlemektedir.

Bu daimi örgütlenmenin yanı sıra, Japonya'da bir afet durumunda kanun gereği derhal oluşturulması öngörülen bir acil durum merkezi bulunmaktadır. "Headquarter for Major Disaster Control and Emergency Disaster Control" adını taşıyan söz konusu kriz merkezine, çok büyük afetlerde (100'den fazla) can kaybı hallerde, Başbakan, daha küçük afetlerde ise NLA'nın Başkanı (Devlet Bakanı) başkanlık etmektedir.

Herhangi bir afetin vukuunda, ilgili tüm kurumlar Temel Plan ve Uygulama Planı'nın öngördüğü şekilde bilgi toplayıp, anında söz konusu Merkeze bildirmek zorundadır. Tüm bilgilerin toplandığı Kriz Merkezleri, ilgili kuruluşların hazırlanmış olan uygulama planları çerçevesinde çalışmalarına nezaret etmekte ve bu çalışmalar arasında koordinasyonu sağlamaktadır. Kriz Merkezi'nin ayrıca, afetin vuku bulduğu yerde de derhal bir bürosu oluşturulmakta ve NLA Başkan Yardımcısı afet mahallerindeki yerel ofise başkanlık etmektedir.

Aynı şekilde afet anında ilgili eyalet ve belediyeler düzeyinde de kriz merkezleriyle eşgüdüm içinde faaliyet göstermektedir.

NLA, normal dönemlerde sürekli olarak köylere kadar herbir bölgenin ve yerleşim yerinin haritalarını, yerleşim planlarını, binaların yapısı ve konumunu, herbir evde yaşayan insanlar hakkındaki ayrıntılı bilgileri bilgisayara işlemekte ve bir bilgi bankası oluşturmaktadır. Dolayısıyla, bir afet anında, o bölgede afetten etkilenen bina ve tesisler ile ilgili herbir binada yaşayan insanlar hakkındaki ayrıntılı bilgileri derhal arama, kurtarma ve yardım ekiplerine iletebilmektedir.

2-1-1-2 Japonya'nın Kobe Kenti Deprem Deneyimi:

Japonya'nın Kobe şehrinde 17 Ocak 1995 tarihinde meydana gelen ve Hanshin – Awaji depremi olarak adlandırılan depremden sonra, Başbakan'ın başkanlığında, Hükümetin ve ilgili Bakanlıklara ait 20 üst düzey görevlinin yer aldığı bir Komite kurulmuştur. "Hanshin – Awaji Reconstruction Measures Office" olarak adlandırılan bu Komite, deprem bölgesinin yeniden inşası faaliyetlerinin eşgüdümünü, kontrolünü ve genel stratejisini belirlemek üzere 5 yıl için görevlendirilmiştir. Komitenin faaliyetleri 23 Şubat 2000'de sona erecektir.

Kobe depremi sonrasında halkın yeniden iskanı ve bölgenin inşası için temel politikalar ve stratejiler bu Komitede belirlenmiş, daha sonra tüm Bakanlık ve ilgili kuruluşlar, kendi görev ve yetki alanlarına giren konularda çalışmalarını yürütmüşlerdir. Sözkonusu Komite ilgili kurumlar arasında eşgüdümü sağlamış ve çalışmalara nezaret etmiştir.

Kobe'nin yeniden inşası için oluşturulan bu Komitenin yanısıra Japonya'da Başbakanlığa bağlı Ulusal Toprak Ajansı (National Land Agency) içinde Afetleri Önleme Bürosu (Disaster Prevention Bureau) mevcuttur. Bu büro Japonya'da meydana gelebilecek her türlü afetle ilgili olarak önleyici veya etkileri azaltıcı politikaların belirlenmesi, planlanması ve Doğal Afetlere Karşı Önlemler Temel Yasası ile geniş çaplı deprem felaketlerine karşı Önlemler Yasası'nın uygulanmasından sorumludur. Adı geçen büro;

- 1- Felaketlerin Önlenmesini Planlama Dairesi,
- 2- Felaketlerin Önlenmesinin Eşgüdümü Dairesi,
- 3- Yeniden İnşa Dairesi,
- 4- Deprem Felaketlerine Karşı Önlemler Dairesi,
- 5- Felaketlere Karşı Önlemleri Uygulama Dairesi'nden oluşmaktadır.

2-1-2 Kanada'daki Organizasyonun Yapısı:

Mevzuat:

1988 yılında yürürlüğe giren ve Savaş Önlemleri Yasasının yerine konan Olağanüstü Durumlar Yasası (The Emergency Preparedness Act) ise herhangi bir doğal afet karşısında gerekli sivil savunma planlarının uygulanışının koordine edilmesi ve desteklenmesi, federal ve eyalet hükümetleri arasında işbirliğinin sağlanması, halkın sivil savunma konusunda bilinçlendirilmesi ve sivil savunma personeline eğitim programları verilmesi konularını düzenlemektedir. Söz konusu yasa uyarınca, Kanada'da meydana gelebilecek tüm doğal afetlere karşı hazırlıklı olunmasını sağlamakla Milli Savunma Bakanlığı bünyesinde bulunan "Emergency Preparedness Canada (EPC)" adlı federal hükümet kuruluşu görevlendirilmiştir. Söz konusu kuruluşun federal düzeyde

sorumlu olan Bakan Milli Savunma Bakanidir. EPC, Milli Savunma Bakanliğı bñnyesinde işlevini sũrdũrmekte ve hem federal ve eyalet hũkũmetleri, hem de çeşitli Bakanlıklar arasında koordinasyonu sağlamaktır.

Sivil Savunma Yasası, aynı zamanda bu konuda Federal Bakanlıklar arasında kendi yetki alanlarına giren konularda gũrev dağılımlının çerçevesini de çizmektedir. Dolayısıyla, sivil savunmadan sorumlu tek bakanlık Milli Savunma Bakanlığı olmayıp, bu konuda tũm Bakanlıkların da kendi sorumlulukları bulunmaktadır. Kanada'da son 15 yıldır meydana gelen doğal afetlerin tũmũ hava koşulları ile bağlantılı olmuştur. Ȗrneđin 1998 Buz Fırtınasında ve 1997 Ren Nehri selinde 20 – 25 Federal Bakanlık ve kuruluş mũdahalede bulunmuştur.

Hũkũmet Politikası:

Acil durumlar karşı oluşturulmuş olan federal politika, hũkũmet içerisinde sivil savunma planlarının çerçevesini çizmektedir. Bu konulardaki federal politika zaman zaman gũzden geçirilip Bakanlar Kurulu tarafından onaylanır. Sũz konusu politika, acil durum planlaması ve karşılık verilmesi konusunda federal bakanlıklar ve kuruluşlar arasında ve onlarla eyalet makamları arasında yakın işbirliğinin gereğini vurgular. Milli Savunma Bakanlığı bñnyesindeki EPC bu koordinasyonun temel direğini oluşturmaktadır.

EPC bu gũrevini yerine getirebilmek için geniş çapta faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu faaliyetlerin başlıcaları aşağıda sunulmaktadır.

- **Federal Sivil Savunma Planlaması:** EPC son olarak Ulusal Deprem Destek Planını (National Earthquake Support Plan) geliştirilmiştir. Sũz konusu plan

Kanada'nın batı yakasında muhtemel bir deprem felaketi halinde her bir federal Bakanlığın ve kuruluşun destek ve yardıma ilişkin üzerine düşen görevleri belirlemektir.

- **Federal – Eyalet İşbirliği:** EPC, Federal Hükümet, Eyalet Hükümeti ve belediyeler bünyesindeki sivil savunma personelleri arasında koordinatörlük yapmaktadır. Bu görevini yerine getirmek için EPC'nin her eyalet başkentinde küçük bir bölgesel ofisi bulunmaktadır. Bu yakın işbirliği federal planlama çalışmaları ile yerel makamların planlamaları bölgesel ofisleri önemli acil durumların belirlenmesinde ve acil durum hareketinin koordinasyonunda ve felaketin etkilerinin azaltılmasında anahtar rol oynamaktadır. EPC, Ortak Sivil Savunma Programının (Joint Emergency Program) yöneticisi durumundadır. Sözkonusu program Kanada çapında tek tip bir sivil savunma yeteneğinin geliştirilmesini amaçlamakta ve federal, eyalet ve bölgesel hükümetlerden kaynak tahsislerini de içine almaktadır. EPC, aynı zamanda federal hükümet adına Afet – Mali Yardım Düzenlemelerini de yönetir. (Disaster Financial Assistance Arrangements – DFAA)
- **Uluslararası İşbirliği:** EPC, sivil savunma ile geldiğinde uluslar arası yardım faaliyetlerinin koordinasyonundan da sorumludur. EPC, başta NATO ve ABD – Kanada ikili anlaşmaları üzerinde yoğunlaşmaktadır. NATO çerçevesindeki faaliyetlerini demokratikleşmiş ülkelere bu alanda bilgi aktarımı konusunda önderlik etme şeklinde yaygınlaştırmıştır.
- **Eğitim ve Yetiştirme:** EPC Ontario Eyaletinin Amprior kentinde bulunan Kanada Sivil Savunma Kolejinde her yıl 1600 kişiye eğitim vermektedir. Kolej, federal bakanlıklardan, eyalet hükümetlerinden ve belediyeler gibi yerel

makamlardan yetkililere ve büyük sanayicilere sivil savunma planlaması ve afet durumlarında verilecek karşılık konusunda kurslar sunmaktır. Kolej aynı zamanda seminerler, konferanslar da düzenlemektedir.

- **Araştırma ve Özel Projeler:** EPC sivil savunma alanında araştırma ve değerlendirmenin odak noktasını oluşturmaktadır. Yüksek Bilimsel Danışmanlık Ofisi özel ve devlet uzmanlarından destek almak suretiyle Kanada'da sivil savunmanın yeni teknikler ve teknolojilerle artırılması yolları üzerinde araştırmalar yapmaktadır.
- **Sivil Savunma Harekatı:** Federal hükümet için olası afet durumlarına ilişkin göstergeleri doğru bir şekilde yorumlamak, zamanında karşılık verebilmek için elzemdir. Devlet Acil Durum Hareket Merkezi (GEOCC) aracılığıyla EPC mevcut, potansiyel ve yakın gelecekte olası felaketlerin gözetimini yapmaktadır. GEOCC acil duruma ilişkin göstergeleri izler eyalet ve federal hükümetleri etkileyebilecek çapta olanlar hakkında tavsiye niteliğinde bilgi aktarır.
- **Halkın bilgilendirilmesi:** EPC tüm Kanadalıların muhtemel bir acil durum konusunda bilinçlendirilmesini sağlar. Bu konuda bilgilendirme faaliyetlerini planlar ve düzenler. Ayrıca üç ayda bir Sivil Savunma Dergisi yayınlar.
- **EPC'nin yan kuruluşu Safe Guard:** EPC'nin girişimiyle geliştirilmiş bir program olup, sivil savunma planlaması, karşılık verilmesi ve kurtarma konularında yer alan hükümet, özel ve gönüllü kuruluşlarının bir araya getirilmesi konularıyla ilgilenir. Safe Guard'ın bir İnternet sayfası mevcut olup halka bilgi aktarımında önemli rol oynamaktadır.

Kanada'da Sivil Savunma Sisteminin İşleyişi:

Kanada'da sivil savunmanın temel ilkeleri şöyledir: Her birey acil durumda ne yapılacağını bilmekten sorumludur. Durumun bireylerin yeteneğini aşması halinde hükümetin çeşitli düzeyleri aşamalı olarak devreye girer ve sorumluluk üstlenir. Esasen acil durumların % 90'ı belediyeler ve yerel düzeyde ele alınmaktadır. Sorunun içeriği ve ağırlığına bağlı olarak belediyeler yardım için eyalet hükümetlerine başvurabilirler. Gerekli halde, eyalet hükümetleri eyalette bulunan sivil savunma koordinatörü aracılığıyla federal hükümetten yardım isterler. Esas olarak ilk müdahalenin yerel makamlarca yapılması, bu yeterli olmazsa eyalet ve bölge makamlarının ve nihayet federal hükümetin müdahalede bulunması öngörülmektedir. Herhangi bir doğal afet durumunda konusuna göre federal bakanlıklardan biri öncü olarak tayin edilir. EPC de Ulusal Destek Merkezi'ni harekete geçirmek suretiyle acil yanıt önlemlerin örgütlenmesinde ilgili federal bakanlık ve kuruluşlar ile ve eyalet hükümetleriyle yakın işbirliği içinde hareket eder ve danışmalarda bulunur.

Ulusal Destek Merkezi çeşitli muhtemel acil durumlara ilişkin senaryolardan oluşan ulusal Destek Planının bir unsurunu oluşturmaktadır. Ulusal Destek Merkezi acil durum yönetim yapısını ve acil durumlarda federal ve ulusal desteğin eşgüdümü için hareket kavramını sağlamaktadır. Kanada Sivil Savunmasının en önemli görevi can ve mal kaybını azaltmak için haklı acil durumlara karşı daha iyi hazırlıklı hale getirmektir. Bu, Kanada sivil savunma personelinin eğitiminden bilinçlenme programları geliştirilmesine kadar uzanan geniş çapta faaliyetlerin organizasyonunu içermektedir.

Kanada Sivil Savunma Yasası, Federal Hükümete aynı zamanda afetten etkilenen eyalet ve bölgelere mali yardım dağıtma yetkisi de vermektedir. Söz konusu

mali yardım Afet Mali Yardım Düzenlemeleri (Disaster Financial Assistance Arrangements – DFAA) yoluyla mümkün olmaktadır. Söz konusu mali yardım, afetten kaynaklanan maliyet eyalet veya bölgenin ekonomisine aşırı yük getirdiği takdirde sağlanmaktadır. Yapılacak mali yardımın düzeyi eyaletin büyüklüğüne ve nüfusuna göre belirlenmektedir.

2.1.3. ABD’DE Federal Acil Durum Yönetimi İdaresi

(Federal Emergency Management Administration – FEMA)

HAKKINDA BİLGİ NOTU :

1979 yılında kurulan FEMA, ABD federal Hükümeti’nden bağımsız, doğrudan Devlet Başkanlığı’na bağlı 2.600 personele sahip bir kuruluştur. FEMA Başkanı James Lee Witt, ABD Başkanı Clinton tarafından tayin edilmiş ve ABD Senatosu tarafından onaylanmıştır.

FEMA Başkanı Witt, Başkan Clinton adına, 28 federal Ajans ve Bakanlığın, Amerikan Kızılhaç örgütü ve gönüllü kuruluşların felaket yardım faaliyetlerini koordine etmekle görevlidir.

FEMA’nın görevleri, inşaat kodları ve su baskını riski taşıyan bölgelerin idaresi konusunda danışmanlık hizmetler vermek, yerel yönetimlerin acil durumlara hazırlık olmalarını sağlamak, bir felakete karşı ABD Kurumları arasında faaliyetleri koordine etmek, insani yardımları, ABD’deki Eyaletlere, topluluklara, iş yerlerine ve bireylere ulaştırmak, acil durum yöneticilerini eğitmek, ülkenin itfaiye sistemini desteklemek, ulusal sel ve suç sigorta programlarını idare etmek olarak sıralanmaktadır.

FEMA'nın Washington'daki merkezinde ve diğer bölgesel merkezlerde çalışan 2.600 personeli, felaket anında yararlanılabilecek 4.000'i aşkın ek personeli bulunmaktadır

2.2. Türkiye'deki Durum: Tarihsel Süreç İçerisinde Mevzuat ve Organizasyon:

2.2.1. Tarihsel Süreç İçerisinde Mevzuat

Yazılı tarihin başlangıcından itibaren Anadolu topraklarının büyük deprem afetlerine maruz kaldığı ve Pamukkale (Hierapolis), Truva, Efes örneklerinde olduğu gibi bazı medeniyetlerin tarih sahnesinden silindiği veya yerlerinin değiştirildiğine dair bir çok örnek bulunmaktadır.

Muhakkak ki, bu yer değiştirmelerde o günkü otoritelerin deprem zararını azaltmak konusunda almış oldukları kararlar etkili olmuştur.

Bu nedenle ülkemizde doğal afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması konusundaki çalışmaları tarihsel bir bakış açısı içerisinde özetlemekte yarar görülmektedir.

Ülkemizde doğal afet zararlarının azaltılması konusundaki çalışmalar önemli politika değişiklikleri göstermeleri açısından aşağıda üç dönemde incelemek mümkündür.

- 1- 1944 öncesi,
- 2- 1944-1958 Arası,

3- 1958 Sonrası.

1994 Öncesi :

Doğal afetler ve özellikle depremlerden etkilenen insanlara yardım etmek geleneği çok eski tarihlere kadar uzanmaktadır. Bu konudaki ilk yazılı örnek 14 Eylül 1509 yılında meydana gelen İstanbul depremi görülmektedir. 13 bin insanın öldüğü rivayet edilen ve 109 cami ile 1047 yapının yıkıldığı bilinen bu depremden, sonra zamanın Osmanlı Padişahı 2.Beyazıt çıkardığı bir fermanla, yeniden ev yapmak amacıyla aile başına 20 altın bağışta bulunmuştur.

Yine bu fermanla, harap olan Başkent'in yeniden imarı için 50 bin usta görevlendirilmiş ve 14-60 yaşları arasındaki erkeklerin inşaat işlerinde çalışmaları emredilmiş, deniz kenarındaki dolgu zeminler üzerinde ev yapmak yasaklanmış ve ahşap-karkas (bağdadi) ev yapımı teşvik edilmiştir.

Bu fermanın çıkarılmasının müteakip İstanbul'da 6 ay gibi kısa bir süre içerisinde 2000 yeni yapı yapılmış ve bazı camiler onarılmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde meydana gelen büyük afetlerde halka padişah fermanları ile acil yardım ve konut yardımı yapıldığına dair bazı örnekler verilebilir. Ancak tüm bu yardımlar doğal afet zararlarının, afetler olmadan önce azaltılması çalışmaları ile ilgili olmayıp, afetler olduktan sonra yapılan yara sarma çalışmaları olarak devam ede gelmiştir

Bu dönemde şehirleşme ve yapılaşmaları bazı kurallara bağlama ihtiyacı ilk kez 1848 yılında duyulmuş ve o yıl çıkarılan "Ebniye Nizamnamesi" ile yalnız İstanbul

içerisinde yapılaşmalara bazı esaslar getirilmiştir. Daha sonra 1877 yılında çıkarılan bir nizamname ile uygulama imparatorluk sınırları içerisinde tüm belediyelere yaygınlaştırılmıştır.

1882 yılında çıkarılan Ebniye Kanunu ile de belediye teşkilatı olan yerlerde, alt yapılar ve yolların düzenlenmesi konusu da, yapılarla birlikte esaslara bağlanmıştır.

Cumhuriyet Dönemi'nde yerleşme ve yapılaşmalara yeni esaslar getirilmesi 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Hükümetinde Mübadele, İmar ve İskan Bakanlığı'nın kuruluşu ile başlamış, ancak ilk kuruluş yılında göçmen mübadelesi ve iskan görevlerini üstlenen bu bakanlık bir yıl sonra kaldırılmış.

1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı "Belediye Kanunu" ile Belediyelere, yerleşme ve yapılaşmalarla ilgili denetim görevi ile ihtiyaç sahipleri için konut inşa ettirmek görevi de verilmiştir.

1933 yılında yürürlüğe giren 2290 sayılı "Belediye Yapı ve Yolları" kanunu ile de Osmanlı İmparatorluğu döneminden beri uygulanmakta olan Ebniye Kanunu 4-5 maddesi dışında tamamen değiştirilmiş ve şehirlerin imar planlarının hazırlanması, yeni yapılacak yapılar, yollar, ruhsat alınması, fenni mesuliyet, yapı denetimi konularına çağın şehircilik anlayışına uygun olarak yeni esaslar getirilmiştir. Daha sonraki dönemlerde çıkarılan imar kanunlarının ana esasını oluşturan bu kanunla, yerleşme ve yapılaşmaların sağlık, fen ve sanat kurallarına uygun hale getirilmesi amaçlanmıştır. Her ne kadar yasada doğal afet zararlarının azaltılması konularında doğrudan hükümler bulunmasa da, bu yasanın yerleşme ve yapılaşmalara yeni esaslar getirdiği için, dolaylı olarak afet zararlarının azaltılması çalışmalarına yardımcı olduğu söylenebilir.

1933 yılında yürürlüğe giren “Belediye Yapı ve Yolları” kanununun altı yıllık uygulanmasında görülen aksaklıkları ortadan kaldırmak, meydana gelen doğal afetlerle ilgili Kızılay, İçişleri Bakanlığı vb. gibi teknik olmayan kuruluşlar eliyle yürütülen yardım çalışmalarını bir esasa bağlamak üzere 1939 yılında 3611 sayılı kanunla Bayındırlık Bakanlığı Kuruluş Kanunu değiştirilmiş ve yukarıda sayılan işlerle ilgili görevler Yapı ve İmar İşleri Reisliği adı altında yeniden düzenlenen birime verilmiştir.

26 aralık 1939 yılında ülkemizde son yüzyılın en büyük depremi olan Erzincan depreminin meydana gelmesi ve bu depremde 32962 kişinin hayatını kaybetmesi ve 116720 yapının yıkılması veya ağır hasar görmesi üzerine o günkü Cumhuriyet Hükümeti bazı yasal düzenlemeler yapma ihtiyacı duymuş ve ilk kez 17 Ocak 1940 tarihinde 3773 sayılı “Erzincan’da ve Erzincan Depreminden Müteessir Olan Mıntikalarda Zarar Görenlere Yapılacak Yapılar Hakkında Kanun” çıkarılmıştır.

İlk kez bu kanunla, depremden etkilenen yörelerdeki vergi mükelleflerinin tüm vergileri terkin edilmiş, memur ve diğer çalışanlara 3 maaş tutarında avans verilmesi öngörülmüş ve evleri yıkılan ve kullanılmayacak hale gelen kişilere ücretsiz arsa verilmesi ve yapı malzemesi yardımı yapılması esasları benimsenmiştir.

Daha sonra aynı yıl içerisinde Erzincan’ın yeni yerleşim yerinde Belediyesine istimlak yetkisi veren 3908 sayılı kanun ile bütçeye fevkalade ödenek ekleyen, mahkumların cezalarını affeden, bölgeye yapılacak taşımalarda ücret indirimi getiren, yurt dışından bölge için gönderilen yardım malzemelerine gümrük vergisi ve diğer harçlar kaldıran kanunlar çıkarılmıştır.

1941, 1942 ve 1943 yılları içerisinde ülkemizin bir çok yöresinde yoğun su baskınlarının yaşanması üzerine 14 Ocak 1943 yılında 4373 sayılı “ Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma” adı altında yeni bir kanun çıkarılmıştır. Bu kanunla Cumhuriyet döneminde ilk kez, su baskınları afetine karşı, afetler olmadan önce alınacak tedbirler belirlenmiş ve afet sırasında yapılacak çalışmalara yeni esaslar getirilmiştir.

1944-1958 Arası :

1939-1944 yılları arasında 26 Aralık 1939 büyük Erzincan Depremi ile başlayıp, ortalama olarak 7 ay gibi kısa aralıklarla meydana gelen Niksar-Erbaa, Adapazarı-Hendek, Tosya-Ladik ve Bolu-Gerede depremlerinde 43319 kişinin ölmesi, 75 bin kişinin yaralanması ve 200 bin civarında yapının yıkılması veya kullanılamaz hale gelmesi üzerine o günün Cumhuriyet Hükümeti, deprem olayının doğurduğu sonuçların yalnızca yıkılanın yerine yeni ev yaparak çözülemeyeceğini ve ülkemizde mutlaka deprem zararlarının azaltılması konusunda bazı çalışmalar yapılması gerektiği kararına varmış ve 18 Temmuz 1944 tarihinde 4623 sayılı “Yer Sarsıntılarında Evvel ve Sonra Alınacak Tedbirler Hakkında” kanun çıkarmıştır.

Ana hatlarıyla; ülkenin nerelerinin deprem tehlikesine sahip olduğunun tespit edilmesi ve yayımlanması, bu bölgelerde yapılacak yapılar için bazı özel kuralların deprem yönetmeliklerin halinde yayımlanması ve uygulanması zorunluluğu, her il ve ilçede acil yardım ve kurtarma programlarının önceden hazırlanması, Belediyelerin yeni gelişme alanlarında jeolojik etütler yapılmasının zorunlu hale getirilmesi gibi zarar azaltıcı önlemleri olmadan önce olmayı zorunlu kılan bu kanun, ayı zaman da depremler sırasında yapılacak işlemleri, yönetici ve halkın görev ve sorumluluklarını esasa bağlamıştır. Daimi iskan çalışmaları ise bu kanunda yer almamış ve bu konunun

çözümü için eskiden olduğu gibi, doğal afete uğrayan bölgenin sosyal ve ekonomik yapısına bağlı olarak ayrı ayrı afet yardımı kanunları çıkarma yolu tercih edilmiştir.

Ülkemizde gerçek anlamda doğal afet zararlarının azaltılmasına yönelik çalışmalar bu kanunla başlamıştır. Bu kanunun çıkarıldığı yıllarda benzer yasalara sahip olan, 1924 yılında çıkardığı bir kanunla Japonya, 1933 yılında çıkardığı bir kanunla Amerika Birleşik Devletleri ve 1940 yılında çıkardığı bir kanunla İtalya dışında benzer kanunu olan başka bir ülke bulunmamaktadır.

Nitekim bu kanun gereğince Bayındırlık Bakanlığı ilgili üniversitelerle işbirliği yaparak, 1945 yılında Türkiye'nin ilk deprem bölgeleri haritası ile Türkiye Yer Sarsıntısı Bölgeleri Yapı Yönetmeliği, bugünkü adıyla Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkındaki Yönetmelik, hazırlamış ve uygulanması zorunlu bir yönetmelik olarak yürürlüğe koymuştur.

1953 yılında Bayındırlık Bakanlığı yapı ve İmar İşleri Reisliği bünyesinde bir deprem bürosu kurulmuştur. Daha sonra 1955 yılında bu büro DE-SE-YA (Deprem, Seylab, Yangın) şubesi haline getirilmiş ve doğal afet zararlarının azaltılması çalışmaları bu şube tarafından yürütülmeye başlanmıştır.

Bayındırlık Bakanlığı'nın Su İşleri Reisliği, aynı yıl (1953) çıkarılan 6200 sayılı kanunla, "yerüstü ve yeraltı sularının zararlarını önlemek ve bunlardan çeşitli yönden yararlanmak" amacıyla, Bayındırlık Bakanlığı'na bağlı tüzel kişiliği olan, katma bütçeli Devlet su İşleri Genel Müdürlüğü haline getirilmiştir.

1950'li yılların ortalarından itibaren gittikçe yoğunlaşan sanayileşme, göç ve şehirleşme hareketleri, şehirlerimizde olumsuz gelişmelere yol açmış ve 1933 yılında

Çıkarılmış olan “Belediye Yapı ve Yollar” kanunu yerleşme ve yapılaşmaların denetimi açısından yetersiz kalmaya başlamıştır. Bunun zerine, 1956 yılında zamanına göre hayli ileri sayılan 6785 sayılı “İmar Kanunu” ıkarılmıştır. Bu kanunla, yerleşme yerlerin belirlenmesi sırasında doğal afet tehlikesinin ortaya çıkarılması ve fenni mesuliyet sistemi ile yapı denetimi konularına önem ve öncelik verilmiştir.

Bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra , ülkede gittikçe önemi artan imar , konut ve afet politikalarının Bayındırlık Bakanlığı gibi aşırı yoğun görevlerle görevlendirilmiş bir Bakanlık içerisinde etkili bir şekilde yürütülemeyeceği gerçeği anlaşılmış ve İmar ve İskan Bakanlığı adı altında yeni bir Bakanlığın kuruluş hazırlıklarına başlanmıştır.

Bu dönemde meydana gelen doğal afetlerden etkilenen halka, ayrı ayrı çıkarılan yardım kanunları ile daimi iskan yardımları yapılmaya devam edilmiştir.

rnek olarak ; 1948 yılında çıkarılan 5243 sayılı “Erzincan’da Yaptırılacak Meskenler Hakkında Kanun” , 1950 yılında çıkarılan 5663 sayılı “Eskişehir Sel Baskınından Zarar Görenler İçin Yaptırılacak Meskenler Hakkında Kanun” , 1956 yılında çıkarılan 6746 sayılı Aydın , Balıkesir , Bilecik , Edirne , Eskişehir , Konya ve Denizli vilayetlerinde 1955-1956 yılında Tabii Afetlerden Zarar Görenlere Yapılacak Yapılar Hakkında Kanun sayılabilir.

1958 Sonrası:

1958 yılı ve sonrası ülkemizde doğal afet zararlarının azaltılması çalışmaları açısından önemli politika değişikliklerinin yaşandığı ve uluslararası alandaki yeni gelişmelere paralel olarak önemli gelişmelerin sağlandığı yıllar olmuştur.

Özellikle ana görevi; afetlerden önce ve sonra gerekli tedbirleri almak , ülkenin bölge, şehir ve köylerinin planlamasını yapmak , konut ve iskan sorununu çözmek , ülkedeki yapı malzemelerinin geliştirilmesi ve standartlarını hazırlamak olan İmar ve İskan Bakanlığı'nın Mayıs 1958 yılında 7116 sayılı kanunla kurulması ve bu kanunlarla ilgili görevleri Bayındırlık Bakanlığı'nın devir alması çok olumlu bir gelişme olmuştur.

Yine aynı yıl 7126 sayılı “Sivil Müdafaa” kanununun çıkarılması ve bu kanun kapsamında doğal afetler sırasında gereken kurtarma ve ilkyardım çalışmalarının da dahil edilmesi , bu konuda önemli bir boşluğu doldurmuştur.

En önemli gelişme ise , 15.05.1956 tarihinde , çeşitli değişikliklerle bu gün hala yürürlükte olan , 7269 sayılı “Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun”un çıkarılması olmuştur.

Doğal afet zararlarının azaltılması amacıyla Cumhuriyet döneminde çıkarılmış bulunan tüm kanunları tek bir kanun halinde toplayan ve afet zararlarının azaltılabilmesi için afet öncesi , afet sırası ve afet sonrasında yapılması gereken çalışmaları açıklayan bu kanunun en önemli özelliği , o güne kadar afet sonrasında yapılması gereken Genel Bütçe'den fevkalade tahsisat adı altında kanunlarla ek ödenekler ve her afet olayı için ayrı bir yardım kanununun çıkarılmasını önlemiş ve bu amaç için Genel Bütçe dışında bir “Afetler Fonu” oluşturulmasını öngörmüş olmasıdır.

Kanunun 33. maddesiyle kurulan bu fon, Genel Bütçe'den her yıl fona aktarılan ödenekler, Kamu İktisadi Teşekküllerinin bilanço karlarının %3'ünün bu fona aktarılması, bağışlar, borçlandırılan vatandaşların geri ödemeleri gibi ana gelir kalemlerinden oluşmaktadır.

7269 sayılı kanunun bir diğer önemli özelliği de, depremler ve su baskınları dışında kalan heyelan, kaya ve çığ düşmesi, yangın, fırtına, vb tüm doğal afetleri de kapsamı içerisine alması ve muhtemel afet kavramı getirerek, bu afetler olmadan önce, can ve mal güvenliği açısından, gelecekte afete maruz kalabilecek yerleşimleri de kapsamı içerisine almış olmasıdır.

Çıkarıldığı tarihte, uluslararası alanda, en çağdaş ve kapsamlı afet kanunlarından biri olarak değerlendirilen ve bir çok ülke tarafından örnek alınan bir kanun, ülkemizde 1960-1967 yılları arasında çok yoğun olarak yaşanan depremler, su baskınları ve heyelanlardan elde edilen deneyimlerin ve yeni ihtiyaçların ışığı altında, 1968 yılında 1051 sayılı kanunla önemli oranda değiştirilmiş ve kanuna 7 madde eklenmiştir. Yapılan bu değişiklik ve ilaveler, tamamen hizmetin daha hızlı ve etkili yapılmasını ve afetlerden etkilenen vatandaşlara daha geniş yardımlar yapılmasını sağlayacak yönde olmuştur.

1968-1971 yılları arasında sırası ile, 1968 yılında Amasra-Bartın, 1969 yılında Demirci ve Alaşehir, 1970 yılında Gediz, 1971 yılında 15 gün ara ile Burdur ve Bingöl depremlerinin meydana gelmesi ve bu depremler nedeniyle 27 bin yapının yıkılması veya ağır hasar görmesi üzerine zaten gelirleri açısından yetersiz hale gelmiş olan Afetler Fonu'na yeni gelir imkanları aranmış ve 1972 yılında 1571 sayılı "Bazı Tekel Maddeleri Fiyatlarına Yapılan Zamlardan Elde Edilen Hasılatın T.C. Merkez Bankası'nda Açılacak Bir Deprem Fonu Hesabında Toplanmasına Dair Kanun" çıkarılmış ve böylece

münhasıran deprem afetlerinin zararlarını karşılamak üzere ayrı bir deprem fonu oluşturulmuştur.

İlk çıktığı yıllarda önemli bir gelir kaynağı olan bu fonla meydana gelen depremlerin yaraları sarılmış ancak maktu olan bu zamlar, zaman içerisinde sabit kaldığı ve inşaat maliyetlerinin de devamlı arttığı için günümüzde önemini yitirmiştir.Örneğin 1972 yılında 500 Milyon TL. geliri olan bu fon, yaklaşık 15 yıldır 1-1.5 Milyar TL gelir toplayabilmektedir.

7269 sayılı kanunun zaman içerisinde ortaya çıkan ihtiyaçlar ve yeni gelir kaynakları aranması yönlerinden 1981 yılında 2479 sayılı kanunla, 1985 yılında 3177 sayılı kanunla ve son olarak ta 1995 yılında 4133 sayılı kanunla bazı maddeleri değiştirilmiş veya bazı maddeler eklenmiştir.

1992 yılında Erzincan'da önemli hasarlara yol açan bir deprem meydana gelmesi ve deprem olaylarının yalnızca fiziksel kayıplara değil, göç, işsizlik, üretim kaybı, vb sosyal ve ekonomik kayıplara yol açması ve halen yürürlükte olan 7269 sayılı kanunun bu tür sosyal ve ekonomik kayıpları azaltmaya imkan vermemesi üzerine, 28.08.1992 tarihinde 3838 sayılı "Erzincan, Gümüşhane ve Tunceli İllerinde Vuku Bulan Deprem Afeti İle Şırnak ve Çukurca'da Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesi Hakkında Kanun" çıkarılmıştır.

7269 sayılı kanunun zaman içerisinde eksik kalmış olan yönlerini tamamlayan bu kanunla Erzincan Depreminin yaraları kısa zamanda sarılmış ve deprem güvenliği arttırılmış yepyeni bir Erzincan inşa edilmiştir.

Yalnızca Erzincan depreminden etkilenen bölgeleri kapsayan bu kanundan sonra, meydana gelen afetlerden etkilenen diğer yöreler içinde benzer bir kanun hazırlanması ihtiyacı ortaya çıkmış ve 23.07.1995 tarihinde 4123 sayılı "Tabii Afet Nedeniyle Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanun" çıkarılmıştır.

Acele ile hazırlandığı için 3838 sayılı kanunun bütün maddelerini kapsamayan bu kanun, 01.10.1995 Dinar depreminden sonra, 16.11.1995 tarih ve 4133 sayılı kanunla değiştirilmiş ve yeni bazı maddeler eklenmiştir.

17.08.1999 tarihinde yaşanmış olan deprem nedeniyle; deprem bölgesindeki hasar ve tahribatın giderilmesi, bölgede normal hayata dönülmesi ve bölge ekonomisinin düzeltilmesi, diğer yandan da daha uzun vadeli ve ülke çapında geçerli önlemler alınması için ihtiyaç duyulan yasal tedbirlerin alınabilmesi amacıyla 27.08.1999 tarih ve 4452 sayılı "Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler ve Doğal Afetler Nedeniyle Doğan Zararların Giderilmesi İçin Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Yasası" çıkartılmış olup, 29.08.1999 tarih ve 23801 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yetki Yasası'nın 3. (f) maddesinde de 'Doğal afet bölgelerinde, afetten kaynaklanan hukuki ihtilafların çözümüne dair işlemlerin hızlandırılması' ile ilgili Bakanlar Kurulu'na kanun hükmünde kararname çıkartma yetkisi verilmektedir.

2.2.2. TÜRKİYE'DE AFET YÖNETİMİ ORGANİZASYONU

2

2.2.2.1 Afet Hizmetleri Konusunda Afet İşleri Genel Müdürlüğü :

Afet İşleri Genel Müdürlüğü 7269 Sayılı 'Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun' ve bunu değiştiren, ek getiren diğer Kanunlar ve bunlara göre çıkarılan yönetmelikler çerçevesinde faaliyetini sürdürmektedir.

Bu kanun; deprem, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ, tasman vb. afetlerde yapıları ve kamu tesisleri genel hayata etkili olacak derecede zarar gören veya görmesi muhtemel olan yerlerde alınacak tedbirlerle yapılacak yardımları belirlenmektedir.

Görüleceği üzere, bu kanunun uygulanabilmesi için;

- a) Belirtilen afetlerin meydana gelmesi ve geleceğinin tespiti,
- b) Afetin yapı ve kamu tesislerinde genel hayata etkili olacak derecede zarar meydana getirmesi veya getirilebileceğinin tespiti gerekmektedir.

Afet İşleri Genel Müdürlüğünün yapmakta olduğu görevler;

- Afet öncesi,
- Afet sırası ve
- Afet sonrası olarak 3 ana grupta toplanmaktadır.

Bunlar özetle ;

- Afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması amacıyla alınması gereken tedbirler araştırmak, bu konudaki temel ihtiyaçlarla hedef ve politikaları belirlemek, ülke içindeki bilimsel, teknik ve idari çalışmalarını koordine etmek, ortak sonuçlarını tüzük, yönetmelik, talimat ve eğitim yoluyla uygulamaya aktarmak ve uygulamayı denetlemek,

- Afet zararlarının azaltılması amacıyla ulusal ve uluslar arası işbirliği, proje ve programları oluşturmak, bu projelerde ülkemizi temsil etmek ve elde edilen sonuçları uygulamaya aktarmak,
- Afete uğramış ve uğrayabilecek bölgeler ile yapı ve / veya ikamet için yasaklanmış afet bölgelerini tespit ve ilan etmek, afet bölgelerinde yapılacak yapılarla ilgili kuralları, yapı tekniklerini ve projelendirme esaslarını tespit etmek,
- Afet olduğunda acil yardım uygulaması ve koordinasyonunu sağlamak,
- Afete uğramış veya uğraması muhtemel yerlerin etüt, araştırma, hasar tespitleri, yer seçimleri, harita, plan, aplikasyon, kamulaştırma, tahsis, hak sahipliği, borçlandırma işlerini yapmak ve ya yaptırmak, bu yerlerde geçici ve daimi yerleşme ve barınmayı sağlamak amacıyla kısa ve uzun süreli tedbirleri almak, bu amaç için gerektiğinde bölgesel merkezler kurmak, prefabrike yapı elemanları üretim ve stoklamasıyla ilgili tedbirler almak,
- Valiliklerce yapılan acil ve kurtarma planlarının hazırlanmasını, güncelleştirilmesini ve afet anında uygulanmasını sağlamak,
- Afetle ilgili daimi iskan yerleşmelerinde alt yapı tesislerine ait etüt, harita, ön proje ve ihtiyaç programlarını yapmak veya yaptırmak,
- Deprem zararlarının azaltılması konusunda araştırmalar yapmak, depremleri ve etkilerini incelemek, elde edilen sonuçlara göre deprem katalogları ve ülkenin deprem tehlike haritalarını hazırlamak ve geliştirmek, deprem bölgelerinde yapılacak yapılarla ilgili tedbirleri, yapım tekniklerini ve projelendirme esaslarını belirlemek, depremlerden hasar görmüş yapıların takviye ve onarım yöntemleriyle ilgili çalışmalar yapmak,
- Ülkemizde kurulu bulunan deprem kayıt şebekesi ve kuvvetli yer hareketi kayıt şebekesinin ülke ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde geliştirilmesini sağlamak, mevcut şebekelerin bakım ve onarım ile bu şebekelerde cihazların

geliştirilmesini sağlamak, her türlü deprem kayıtlarının değerlendirildiği ulusal veri işlem işlem merkezi kurarak standart veri bazı oluşturmak ve ilgililerin yararlanabilmesini sağlamak,

- Depremlerin önceden bilinmesi amacıyla pilot bölgeler kurmak ve cihazlandırmak bu konuda üniversiteler ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan çalışmaları koordine etmek ve desteklemek, erken uyarı ve alarm sistemleri kurmak veya bu amaç için kurulmuş bölgesel veya uluslar arası sistemlere katılmak.

2.2.2.2 Afetler Fonu :

Yapılan istatistiklere göre, deprem dışındaki afetler nedeni ile her yıl ortalama 5.000 konut ve bunların altyapısının yapılması gerekmektedir. Depremler nedeni ile de yine yıllık ortalama 4-5 bin konut ve işyeri ile alt yapılarının yaptırılması ülkemizde yaşanan afet olayları sonucunun bir gereği olarak karşımıza çıkmaktadır. Yılda yapılması gereken yaklaşık 10.000 konutun maliyeti 2000 birim fiyatları ile 100 trilyon lira civarındadır.

- Ayrıca programa alınmayı bekleyen geçmiş yıllardan devletimizin konut borcu 32.000'dir. Bunun da ödenek ihtiyacı 300 trilyon civarındadır.
- Afetler fonunun gelirleri 1992 yılından itibaren genel Bütçe kapsamına alınmış olup, bu hizmetlerin düzenli ve planlı bir şekilde yürütülebilmesi için ayrılan ödenek çok azdır.

Afetler Fonunun gelirleri dikkate alındığında, mevcut mevzuata göre yapması gereken hizmetleri yapmamakta ve afetzedelere olan konut borcu,

kaynak sağlanamaması ve Fonun bütçe dışı bırakılmaması nedeniyle her geçen gün artmaktadır.

Afetten önce ve afet sırasında uygulamalar 7268 Sayılı Kanunun 1051 Sayılı Kanunla değişik 4.maddesi gereğince hazırlanan 'Afetlere ilişkin Acil Yardım Teşkilatı ve planlama Esaslarına Dair Yönetmelik' gereğince yapılmaktadır.

Buna göre;

Genel hayatı büyük ölçüde etkileyen afetlerden hemen sonra Ankara'da 'Afetler Merkez Koordinasyon Kurulu' toplanmakta ve afet bölgesinden alınan ilk haberlere göre kısa ve uzun vadede alınması gereken tedbirleri belirlemektir.

Kurul;

- Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Müsteşarının Başkanlığında,
- Milli Savunma,
- Dışişleri,
- İçişleri,
- Maliye,
- Milli Eğitim,
- Sağlık,
- Ulaştırma,
- Tarım ve Köyüşleri,

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik,
- Sanayii ve Ticaret,
- Enerji ve Tabii Kaynaklar ve
- Çevre Bakanlıkları Müsteşarları ile,
- T. Kızılay Derneği Genel Başkanı veya Genel Müdüründen oluşmakta ve Genelkurmay Başkanlığı Temsilcisi de görev ve sorumlulukları ile ilgili konularda Kurulda temsilci bulundurmaktadır.

Bu Kurulun teşkiline paralel olarak illerde ve ilçelerde Valilik ve Kaymakamların Başkanlığında İl / İlçe Kurtarma ve Yardım Komiteleri bulunmaktadır.

Komite;

- Vali veya görevlendireceği Vali Yardımcısı Başkanlığında;
- Belediye Başkanı,
- İl Jandarma Alay Komutanı,
- Emniyet Müdürü,
- Sivil Savunma Müdürü,
- Milli Eğitim Müdürü,
- Bayındırlık ve İskan Müdürü,
- Tarım ve Köyişleri Müdürü,
- Kızılay Temsilcisi,
- Garnizon Komutanı veya mahallin en büyük askeri, birlik temsilcisinden oluşmaktadır.

İl Kurtarma ve Yardım Komitesine bağlı olarak 9 hizmet grubu oluşturulmuştur. Bunlar öncelik sırasına göre;

- Haberleşme,
- Ulaşım,
- Arama, kurtarma, ve yıkıntıları kaldırma,
- İlk yardım ve sağlık,
- Ön hasar tespiti ve geçici İskan,
- Güvenlik,
- Satın alma, kiralama, el koyma, dağıtım,
- Tarım,
- Elektrik, su ve kanalizasyon hizmet gruplarıdır.

Yönetmeliğe göre afetin oluş tarihinden itibaren 15 gün süre ile afetzedelerin acil yardım ihtiyaçlarının karşılanması gerekmekte ve bu süre afetin büyüklüğü veya iklim şartlarına bağlı olarak uzatılabilmektedir.

Acil yardım süresi içerisinde;

- Haberleşmenin sağlanması,
- Arama, kurtarma ve tedavi,
- Öncelikle kaldırılması gereken enkaz ve yolların açılması,
- Yedirme, giydirme, ısıtma, geçici iskan,
- Güvenlik tedbirleri,
- Ölülerin gömülmesi ve
- Alt yapıda meydana gelen hasarların onarımı gibi hizmetler yapılmaktadır.

Bu hizmetler yerine getirilirken İl Kurtarma ve yardım komitesinin yanında Askeri Birlikler, Sivil Savunma, Sağlık Bakanlığı ve Kızılaya da büyük görevler düşmektedir.

Afet İşleri genel Müdürlüğü afetin her aşamasında yapmakta olduğu koordinasyon görevinin yanında acil yardımlar için gerekli maddi desteği sağlamakta, tüm yönetici ve personeli ile afet bölgesindeki idareci ve yöneticilere yardımcı olmakta ve genel hayatı etkileyen afetlerde, afetzedelerin konutlarının yapım ve yaptırımına kadar tüm çalışmaları yürütmektedir.

Yönetmeliğe göre tüm il ve ilçelerimizde yapılması gereken afet planları ve örgütlenme, bazı ilçeler hariç tamamlanmış olup zaman içerisinde revize edilmektedir. Ancak çeşitli nedenlerle bu planlar bir afet anında etkili bir şekilde uygulanmamaktadır.

Bu örgütlenmenin yanında Başbakanlık bünyesinde bir Devlet Bakanının Başkanlığında, Bayındırlık ve İskan, İçişleri, Maliye ve Sağlık Bakanlıklarından oluşan “Doğal Afetler Koordinasyon Kurulu” da gerek mevzuat işleyişinin iyileştirilmesi konularında çalışmalar yapmaktadır.

Yine Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğinde oluşturulan ve halen çalışmalarını sürdüren “Doğal Afetler ve Sivil Savunma Planlama ve Çalışmaları İzleme ve Değerlendirme Grubu” bulunmaktadır. Ayrıca afet konularında alınacak tedbirler konusu “Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi” nin de görev alanları içerisine girmektedir. Bu merkezle ilgili Yönetmelikler Bakanlar Kurulunun 30.09.1996 tarihli Kararıyla yürürlüğe girmiştir.

2.2.2.3. Sivil Savunma Genel Müdürlüğü:

Sivil Savunmanın afet hizmetleri konusundaki görevleri 7126 ve 7269 Sayılı Yasalar ile 88/12777 Sayılı “Afetlere İlişkin Yardım Teşkilatı ve Planlama Esaslarına Dair Yönetmelik” te düzenlenmiştir.

7126 Sayılı Sivil Müdafaa Kanununun 85 Sayılı Kanunla değişik 1.Maddesinde;

“Sivil Savunma düşman taarruzlarına, tabii afetlere ve büyük yangınlara karşı can ve mal kaybının en aza indirilmesi ...,

Değişik 5 inci maddesinde;

“Mülki idare amirleri tabii afetlere ve büyük yangınlara karşı barıştan itibaren sivil müdafaayı fiilen tahakkuk ettirmekten bizzat mesuldürler” ... hükümleri yer almaktadır.

Bir afet halinde sivil savunma birliklerinin olay yerine intikaline kadar geçecek sürede arama, kurtarma, ilk yardım ve sosyal yardım yapmak üzere illerde kamu kurum ve kuruluşlarının kadrolu personelinden “Acil Kurtarma ve Yardım Ekipleri” kurdurulmuştur. Bu ekiplerin araç ve gereçleri kendi kurumlarınca, şahsi teçhizatları ile çalışmalarına ait harcamaları ise Sivil Savunma Teşkilatınca karşılanmaktadır.

13 Mart 1992 tarihinde meydana gelen Erzincan depreminde 35 kişiden oluşan Ankara Sivil Savunma birliği, çalışmalarını afet mahallinde 15 gün sürdürmüş, bu sürede 4 vatandaşımız sağ olarak kurtarılmış, 34 vatandaşımızın ise enkaz altından cesetleri çıkartılmıştır.

Sivil Savunma Birliği, 13 Temmuz 1995 günü Senirkent'te sel ve toprak kayması sonucu afet bölgesine 40 personel, 2 arama köpeği ve 10 araç ile katılmış olup 22 Temmuz 1995 gününe kadar yaptığı kurtarma çalışmalarında 1 vatandaşımız sağ olarak kurtarılmış, 37 vatandaşımızın toprak ve enkaz altından cesetleri çıkartılmıştır.

1 Ekim 1995 günü, Dinar'da meydana gelen depremde Ankara Sivil Savunma Birliği faaliyetlerine aynı gün 45 personel, 2 arama köpeği, 10 araç ile katılmış olup 8 Ekim 1995 tarihine kadar yapılan çalışmalar sonunda 9 vatandaşımız sağ olarak kurtarılmış, 23 vatandaşımızın enkaz altından cesetleri çıkartılmıştır.

Bir afet sonrasında yapılan kurtarma çalışmalarında görüldüğü üzere olaya en kısa zamanda iyi eğitilmif ve donatılmış ekiplerle müdahale durumunda çok daha fazla can kurtarılması mümkün olabilmektedir.

Afetlerde, savaşta, önemli bir kaza ve yangınlarda kurtarma ve yardım faaliyetlerini yapmak üzere, ülkemizin coğrafi konumu ve afete uğraması muhtemel bölgeler dikkate alınarak, Ankara, Adana, Diyarbakır, Erzurum, İstanbul, İzmir ve Samsun'da 115'er kadrolu personelden oluşan, ağdaş araç ve gereçlerle donatılmış Sivil Savunma Birliklerinin kurulması için "Sivil Savunma Birlikleri Kanun Tasarısı" görüşleri alınmak üzere ilgili Bakanlık, kurum ve kuruluşlara gönderilmiştir.

7 Sivil Savunma Birliği için toplam 805 adet kadro belirlenmiş olup bu konu yukarıda belirtilen Kanun Tasarısında da yer almaktadır.

Sivil Müdafaa fonu 7126 Sayılı Sivil Müdafaa Kanununun 36 ncı maddesi ile kurulmuş olup, 1992 yılında bu fonun Genel Bütçe kapsamına alınmasıyla gelirlerinin % 89'u Hazineye, % 10'u Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonuna ve % 1'i Afetler fonuna verilmektedir. Buna karşılık Sivil Savunma Hizmetleri için Genel Bütçeden çok az ödenek verilmektedir. 1996 yılı fon Geliri 1,5 trilyon iken Sivil Savunmaya 47,5 milyar TL ödenek verilmiştir. Ancak;

Kurulmasında yarar görülen ve gerekli olan bu birliklerin donatımları ile yurt çapında tesisi gereken "İkaz ve Alarm Sistemi" ve "Telsiz Haberleşme Sistemleri" için, Genel Müdürlüğün, toplam (150 Milyon \$) 21.6 Trilyon TL'ye ihtiyacı bulunmaktadır.

Harcamalarda Sivil savunma Fonu Tüzüğü ve Fonlar İhale Yönetmeliği hükümlerine uyulmakta ve harcamaları Sayıştay denetimine tabi bulunmaktadır.

Sayıştaylarda, afetlerde ve büyük yangınlarda 4126 Sayılı Kanunun 1. maddesinde belirtilen Sivil Savunma hizmetlerini Sivil savunma Birliği, Acil Yardım ve Kurtarma Ekipleri ve Sivil Savunma Mükellefleri ile getiren teşkilatın eğitim, malzeme, tesis, vasıta tedariki ve işletim giderlerinin tümü Sivil savunma Fonundan karşılanmaktadır.

2.2.2.4 Devlet Su İşleri :

Devlet Su işleri Genel Müdürlüğü; Kuruluş kanununa göre taşkın kontrolü ile ilgili olarak 'Taşkın Suları ve Sellere Karşı Koruyucu Tesisler Meydana Getirmek, bu Tesisleri Çalıştırma, Bakım ve Onarım dahil İşletmesini Sağlamak' ile görevlendirilmiştir.

1954 yılında Yasanın yürürlüğe konmasını takiben, Kurum tarafından günümüze kadar devam eden süreçte, sürekli olarak taşkın etüdüleri yapılarak sonuçları 'Taşkın Yıllığı' adı ile yayınlanmaktadır.

Bu yıllıklarda taşkın olayının tarihi, yeri, oluş nedeni, meteorolojisi ve zararları belirtilmekte, alınacak önlemler ve önerilere yer verilmektedir.

Türkiye akarsu havzalarında meydana gelen taşkınların nedenleri ile sonuçları bu yıllıklarda verilen istatiki bilgiler çerçevesinde yorumlanabilmektedir.

Sel afetinden farklı olarak daha sınırlı alanlarda etkili olmakla beraber, daha sık tekrar ettiği ve bu nedenle de zarar boyutunun önemli mertebelerde olduğu görülmektedir. Önceden alınan koruma önlemlerinin bazı durumlarda sel riskini tamamen ortadan kaldırdığı, bazı durumlarda ise ekonomik nedenlerle önceden kabul edilen bir oranda azalttığı anlaşılmaktadır. Ancak, akarsu mecralarına yakın düzensiz kırsal yerleşimlerde veya kentsel mekanlarda zaman zaman yaşanarak can ve mal kayıplarına neden olan su baskını olaylarının doğal bir olgu olan taşkınlardan ayırt edilmesi gerekir.

Bu olayların büyük ölçüde bazı insan aktivitelerinin hidrolik ve hidrolojik bilinçten yoksun bir şekilde gelişigüzel gerçekleştirilmesinden kaynaklandığı görülmektedir.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, kuruluşundan günümüze kadar uygulanmasını gerçekleştirdiği 5200 adet civarındaki proje ile yaklaşık olarak farklı ölçekteki 2800 adet yerleşim yerinde ve 750.000 hektar tarım arazisinde sel kontrolünü sağlamıştır.

2.2.2.5. Türkiye Kızılay Derneği :

Türkiye Kızılay Derneği bir afetten sonra özellikle sağlık, çadır, battaniye ve gıda malzemesi ikmal konusunda afetzedelerin yardımına koşturmaktadır. Biri merkezde olmak üzere 6 adet bölge deposu bulunmaktadır. En geç 6 ila 10 saat arasında afet bölgesine ulaşmakta ve 24 saat içerisinde seyyar mutfaklarını kurarak sıcak yemek dağıtımını yapabilmektedir. Ankara'daki merkez depolarında bir de çadır fabrikası bulunmakta ancak kış şartlarına uygun nitelikte bir üretim yapılamamaktadır.

2.2.2.6 Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi :

Türkiye'de 30.09.1996 tarihinde 1996/8716 karar sayısı ile kurulan ve 9 Ocak 1997 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi Yönetmeliğiyle Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi Kurulmuş olup, afetler da dahil her türlü krizdeki en yüksek düzeyde yönetim bu yönetmelikle oluşturulmuştur.

Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri, kriz yönetim faaliyetlerini Başbakan (veya krizden sorumlu Devlet Bakanı) adına koordine etmekten Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezinin devamı faal halde tutulmasından ve sistem içerisinde yer alan birimlerin bilgilendirilmesinden sorumlu tutulmuştur.

Başbakanlık kriz merkezinin doğal ve teknolojik afetlerdeki görevleri, Yönetmeliğin . maddesinin c fıkrası (tabi afetler), f fıkrası (Büyük yangınlar) ve g fıkrasında (Radyasyon ve hava kirliliği gibi önemli nitelikli kimyasal ve teknolojik olaylar) düzenlenmiştir.

Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezinin üç organı bulunmaktadır. Bunlar;

1-) Kriz Koordinasyon Kurulu (Başbakan veya yetki vereceği bir Devlet Bakanı Başkanlığında kurulan krizin cinsine göre ilgili Bakanlar, Genelkurmay Başkanı veya temsilcisi, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri ve ihtiyaç duyulan Bakan, Müsteşar ve Makam Başkanlarından oluşan en üst kuruldur.)

2-) Kriz değerlendirme ve Takip Kurulu (Başbakanlık Müsteşarının başkanlığında krizin cinsine göre ilgili Bakanlık Müsteşarları, Genelkurmay ve MGK, Genel Sekreterliği temsilcisi, YÖK Başkanı, MİT, DTP, Hazine Ticaret Müsteşarları, Merkez Bankası Başkanı, Atom Enerjisi Kurumu Başkanı, Kızılay Genel Başkanı, ihtiyaç duyulan Bakanlık ve Birim temsilcilerinden oluşmaktadır.)

3-) Sekreteryaya (Başbakanlık Müsteşar Yardımcısının başkanlığında krizin cinsine göre Kriz Değerlendirme ve Takip Kurulundaki kuruluşlardan gelen uzman personel ile oluşmaktadır.)

Kriz Koordinasyon Kurulu, doğal afetlerde olayların niteliğine göre il ve ilçelerde Kriz Merkezleri kurulmasına ve krizden etkilenen bölgede ise merkezden görevlendireceği personel ile Bölge Yönetim Merkezi teşkiline karar vermektedir. Aynı zamanda ilgili makamlar arası koordinasyonu da sağlamak ve lüzum gördüğü hizmet ve faaliyetlerde Kriz Değerlendirme ve Takip Kurulunu yetkilendirmektedir.

Kriz Değerlendirme ve Takip Kurulu, doğal afetlerde Koordinasyon Kurulu tarafından verilen yetkiler çerçevesinde çalışmalar yürütmekte, bilgi ve haberleri değerlendirme, koordinasyon, kamu kaynakları kullanımı, gerektiğinde Kriz Koordinasyon Kurulunu toplantıya çağırma, lüzum gördüğü hizmet ve faaliyetlerle ilgili sekreteryayı görevlendirme gibi görevleri yerine getirir.

Sekreteryaya, normal durumda çekirdek kadro ile teşkil edilmiştir. Sekreteryanın, kriz yönetim merkezinin faal halde tutulması, kriz esnasında kriz merkezinde görev alacak personelin eğitilmesi, mevcut kriz merkezlerinin incelenmesi, gerekli planların yapılması gibi görevleri bulunmaktadır. Ayrıca kriz durumunda her türlü bilgiyi toplayıp Kriz Değerlendirme ve Takip Kuruluna sunarak alternatif çözümler üretmek yetkisini aşan konuları Kriz Değerlendirme ve Takip Kuruluna sunmak, kendisine irtibatlı merkezlerle krizi yönetmek, gerekli görüldüğünde krizle ilgili diğer devletlerle işbirliği ve koordinasyonu sağlamak, gerekli görülen bilgilerin basında yayınlanmasını sağlamak, üst kurullarca verilen görevleri yerine getirmek olarak sıralanabilir.

3- Doğal Afetlere ve Afet Yönetimine İlişkin Sorunlar:

Ülkemizde afetlere ilişkin olarak yaşanan sorunlar ve sorunların önlenmesi için oluşturulmuş yasa ve organizasyonlara ilişkin sorunlar aşağıda çeşitler başlıklar altında sıralanmıştır:

*** Afet Sonrasına Odaklanma:**

Türkiye’de doğal afet zararlarının, afetler olmadan önce yapılacak çalışmalar ve alınacak önlemlerle düşük düzeyde tutulması politikaları yerine, afetler olduktan sonra yara sarma politikalarına önem ve öncelik verilmiştir.

*** Yasalara Uymama:**

Uzun süre önce çıkarılmış olmalarına rağmen, yürürlükteki yasa ve yönetmeliklere uymama, başta yerel yönetimler olmak üzere, her kademede alışkanlık haline getirilmiştir. Yasa ve yönetmeliklere uyulmamasının herhangi bir sorumluluğu da yoktur.

*** İmar Mevzuatındaki Denetim Vurgusunun Yetersizliği:**

Türkiye’de yerleşme ve yapılaşmaları etkili bir biçimde denetleyecek imar mevzuatı ve yapı denetimi sistemi kurulmamış, meslek sigortası, uzman (yetkili) mühendislik gibi çağdaş uygulamalara geçilememiştir.

*** Üniversitelerdeki Eğitimin Yetersizlikleri :**

Türkiye’de inşaat mühendisi, mimar, şehir plancısı, yerbilimci yetiştiren üniversitelerde ülkenin sahip olduğu doğal afet tehlikesi ve riski ile afet zararlarının azaltılması konusunda temel bilgileri içeren eğitim verilmemektedir.

*** Koordinasyon Sorunu :**

Türkiye’de doğal afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması konusunda merkezi yönetim, yerel yönetim, özel sektör ve halkın görev, yetki ve sorumlulukları arasında rasyonel dengeler oluşturulmamış ve her olayın ağır ekonomik maliyeti merkezi yönetimin kıt kaynakları ile karşılanmaya çalışılmaktadır.

*** İletişim Sorunu :**

Afet esnasında, afet bölgesindeki haberleşme sisteminin zarar görmesi veya haberleşme sistemlerine aşırı talep olması sonucu afet bölgesi içinde ve afet bölgesiyle diğer bölgeler arasında haberleşmede büyük sıkıntılar yaşanmaktadır.

*** Ulaşım Sorunu :**

Afet esnasında ulaşım sistemlerinin zarar görmesi veya afet bölgesinde bulunanların hızla bölgeyi terk etmek istemeleri ile afet dışındaki bölgelerden afet bölgesine kısa sürede yardım getirmek istenmesi sonucu ulaşımda ciddi tıkanmalar yaşanmakta ve afet bölgesine müdahalede gecikmeler meydana gelmektedir.

*** Bilgi Aktarma Sorunu :**

Afetlerle ilgili çeşitli bilgileri toplayan kurumların, topladıkları bu bilgileri anında iletebilecekleri birimler ile kendisine gelen bu bilgileri değerlendirebilecek ve afet bölgesine müdahale edecek birimleri harekete geçirecek, daimi bir teşkilatın bulunmaması sonucu, afetin boyutu, etkilediği alan, müdahale biçimi, koordinasyon gibi konularda büyük insan zaman, emek ve değer kayıpları oluşmaktadır.

*** Erken Uyarı Sisteminin Yetersizliği :**

Doğal afetler esnasında, büyük sanayi tesisleri, özellik arz eden sanayi kolları, enerji merkezleri, toplu yaşanan yerler vb. toplumun büyük kesimini doğrudan etkileyen birimlerde yeterli miktarda erken uyarı sistemleri bulunmaması, doğal afetlerde meydana gelen maddi zarar ve insan kayıplarını arttırmaktadır.

*** Sivil Güç ve Örgütlerden Yararlanmama :**

Türkiye'de dinamik ve güçlü bir sivil örgütlenme oluşmaya başlamasına rağmen bu gücün doğal afetlerle ilgili kullanımı, yönlendirilmeleri ile ilgili mevzuatımızda yeterli bir düzenleme bulunmamaktadır. İyi niyetli yardıma koşanlar ile afetten menfaat sağlamaya çalışanların tespitinde ve bu gücün etkin kullanımında düzenlemeye ihtiyaç bulunmaktadır.

*** Afet Bölgesine Gönderilen Kamu Personeli :**

Doğal afetin olduğu bölgeye gönderilen kamu personelinin, afet bölgesine intikaline müteakip afetle uğraşan yetkililerden barınacak, yiyecek gibi taleplerde bulunmaları sonucu, afet bölgesinde moral bozukluklarına neden olmaları.

*** Doğal Afetler İle İlgili Bilimsel Araştırmaların Yetersizliği :**

Tüm Türkiye'yi kapsayacak şekilde, her türlü doğal afet riskinin değerlendirildiği, doğal afetlerle ilgili Türkiye'deki kamusal yapının ve mevzuatın neler olduğu ve neler olması

gerektiğini belirleyecek ilmi bir çalışmanın halen yaptırılmaması sonucu, gündeme getirilen bütün çözümlerin eksik kalması olasılığının yüksek olması.

*** Dış Yardımlara İlişkin Sorunlar :**

Yurt dışından Türkiye'ye yapılan bireysel yardımların toplanması, dağıtımı Türkiye'ye gönderilmesi hususlarında yeterli düzenleme bulunmaması sonucu, suistimaller olabilmektedir.

*** Uygun Olmayan Yapılaşma:**

Afet bölgeleriyle ilgili çıkarılan imar yönetmeliklerinin gözardı edilerek inşaatlar yapılması, belediye bölgelerindeki mevzuata aykırı yapılaşmayı belediyelerin kontrol etmemeleri veya edememeleri, yapı kalitesiyle ilgili yeterli düzenlemenin bulunmaması, ruhsat veren makamların sorumluluk sahibi olmamaları, şehir merkezlerine yakın köylerdeki çok katlı kontrolsüz yapılaşma sonucu, uygun olmayan alanlara, düşük kalitede, afetlere dayanıksız yapılar inşaa edilmesi, karşılaşılan afetlerde olumsuzlukların artmasına neden olmaktadır.

*** Kamu İhaleleri:**

İhale kanununun büyük kırımlarla bina yapımına izin verilmesi sonucu, ihalede düşük fiyat veren müteahhitlerin, zarar edebilecekleri durumlarda usulüne uygun inşaat yapmamaları, bazı ihalelerde ise idarede görevli personelle menfaat ilişkisine girilmesi sonucu, son yıllardaki bütün doğal afetlerde kamu binalarında büyük zararlar oluşmuştur.

*** Yerel Yönetimler:**

Siyasi düşünceler, yetersizlikler veya maddi menfaat karşılığı uygun olmayan alanların imara açılması, kontrolsüz ve plansız yapılaşmaya göz yumulması veya engel olunamaması sonucu, hemen hemen Türkiye'nin her ilinde doğal afete dayanıklı yapılaşmaya gidilememiştir.

*** Çok Başlı Yönetim:**

Afet yönetimi esnasında merkez ve taşrada herkesin her konuya iyi niyetle yetişmek istemesi ve mevzuatın birçok kuruma bir çok konuda yetki vermesi sonucu, afetler esnasında kargaşa yaşanmakta emek, malzeme, para ve zaman kayıpları oluşmaktadır.

*** Mali Kaynak Yetersizliği:**

Doğal afetlerin öncesinde kamu personeline (özellikle Valilere) doğal afetlerin zararlarını azaltmaya yönelik bir çok yetki verilmesine rağmen, gerek kaynakların sağlanamadığı için, gerekse devletin merkezdeki ve taşradaki personelinin siyasi etki altına alınması sonucu, bu kişilerin doğal afetlerin zararlarını azaltıcı tedbirler almada, mevzuat uygulamalarını kontrol etmede ve görevlerini yapmada zorluklarla karşılaşmaları sonucu, doğal afet zararlarını azaltıcı tedbirler alınamamaktadır.

*** Eğitim Yetersizliği:**

Halk ve kamu personelinin doğal afetler konusunda yeterli eğitime sahip olmaması, toplum yapımızdaki kadercilik ile birleşince, doğal afetler öncesinde tedbir alınması halka mal olamamakta, bunun sonucu doğal afetler konusundaki önlemler önemsenmemektedir. Afetler esnasında da bilinçsiz kurtarma faaliyetlerine rastlanmakta gerek kurtarıcılarının, gerekse kurtarılmaya çalışanların hayatları riske atılmaktadır.

4- Afet Yönetiminin Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Amaçlar ve Stratejilerin Belirlenmesi

Türkiye’de Afet Yönetimi denilince, bir afet olayından sonra uygulanan ‘Kurtarma ve İlk Yardım, İyileştirme ve Yeniden İnşa’ çalışmaları çağrışmakta ve başarı yada başarısızlık buna göre değerlendirilmektedir. Bu yaklaşım doğal afetlerin fiziksel, sosyal, ekonomik, psikolojik kayıplarını çarpan etkisiyle artırmaktadır. ‘Yara sarma politikası’ olarak adlandırılabilen bu yaklaşımdan vazgeçilip ‘önlem alımına dönük’ bir yaklaşım benimsenerek, Afet Yönetimi yapısının afet öncesi, sırası ve sonrasına dönük olarak yeniden tasarlanması gereklidir.

Bu amaçla, Afet Yönetimi İçerisinde kalan tüm organizasyonların (Kızılay, Belediyeler, DSİ, Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Afetler Fonu, Afet İşleri Genel Müdürlüğü, Valiliklerin İlgili Birimleri vb.) Toplam Kalite Yönetimi Felsefesi ışığında yeterlilik belgelendirilmesine tabii tutulmaları sağlanmalıdır. Zira, Toplam Kalite Yönetimi Felsefesinde önleyicilik egemendir, hata yapıp, bunu tespit etmek yerine öngörüye dayalı önlemler almak, Toplam Kalite Yönetiminin Temel eğilimlerindedir.

Kurtarma çalışmalarında, yardımların dağıtılmasında sivil insiyatife daha fazla imkan tanınmalı ve sivil örgütlerin güçlendirilmesine yönelik tedbirler alınmalıdır.

Deprem sigortası ve yapı sigortası uygulamalarına derhal geçilmelidir.

Etkin denetim sistemi geliştirilerek, yapıların standartlara uygunluğunun temininde ısrarcı olunmalıdır.

Afetler konusunda ve geliştirilecek tedbirler konusunda halkın bilgilendirilmesi temin edilerek, Afet Yönetimi sistemi çerçevesinde geliştirilecek tedbirlerin uygulanması konusunda halkın katılımı en üst düzeye çıkarılmalıdır.

Doğal Afet yaşanan yörelerde, yeni yerleşim master planları hazırlanmalı ve bu planlara mutlaka uyulmalıdır.

Afeti, özellikle deprem felaketini yeni bir yaşama biçimi oluşturma fırsatı olarak değerlendirip, yok olan yapı stokunun çağdaş, ekolojik; geleceğe yönelik bir planlama ile yenilenmesi sağlanmalıdır.

Deprem bölgesinde tarım arazileri iskana açılmamalıdır.

Deprem bölgeleri için uygun yapı teknolojisi ve bina tipolojileri belirlenmelidir.

Birinci derece deprem bölgelerinde ve zayıf zemin koşullarında Zemin Mekaniği ve Temel Mühendisliği araştırmaları zorunlu hale getirilmeli ve Yapı Ruhsatı sürecinde bu zorunluluk aranmalıdır.

Deprem konusunda yapılan araştırmalar desteklenmelidir.

Risk yönetimi çerçevesinde uygulanacak yapı sigortası ve deprem sigortası uygulamalarında ekonomik düzeyi düşük kesimlere sübvansiyon sağlanmalıdır.

Sağlık hizmetlerinde etkinliği tesis etmek amacıyla her doğal afet türüne göre tehlike analizi, risk analizi ve etki analizi çalışmaları yapılmalı ve bu çalışmalara göre sağlık personeline doğal afetlerde görevler verilmeli ve gerekli eğitim çalışmaları yapılmalıdır.

Tüm bireylerin koruyucu, önleyici hizmetler konusunda eğitilmesi (kişinin eğitime başladığı andan itibaren kreş, anaokulundan başlanarak, İlk-Orta-Lise-Üniversite-Askerlik döneminde) ilgili kurumlar tarafından programlı ve sistemli olarak okutulmalı, multidisipliner bir çalışma ile yapılmalıdır.

Eğitim konusunda; Sivil Savunma Uzmanları, sağlık eğitimcileri, deprem uzmanları, psikiyatrist, psikolog, sosyal hizmet uzmanları tarafından verilmelidir.

'Afet nedir' den başlayarak öncesi, anında ve sonrasında alınacak koruyucu önlemler, her yaştan ve her seviyeden insanlara eğitim yoluyla verilmelidir.

Deprem bölgesinde başlatılmış sosyal hizmetlerin sürdürülmesi için Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu 'na yeni personel istihdamı sağlanmalıdır.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu bütçesinde afetlerle ilgili harcama serbestisi olan özel bir kalem bulunmalıdır.

Afetler Merkez Koordinasyon Kurulunda S.H.Ç.E.K, Genel Müdürlük düzeyinde temsil edilmelidir.

Hizmet verdiği yerleşim bölgesindeki gereksinimler doğrultusunda toplumsal dayanışma ve yardımlaşmayı artırarak birey, aile ve toplumun gelişmesi, katılımcı üretken ve kendine yeterli hale gelmesi amacı ile koruyucu-önleyici, eğitici-geliştirici, tedavi ve rehabilite edici işlevleri olan; halk eğitimi, serbest zaman etkinlikleri, sosyal ve kültürel etkinlikler ile dayanışma ve rehberlik gibi çeşitli hizmetleri bir arada ve en kolay ulaşılabilir biçimde diğer kurum ve kuruluşlar ve görevlilerle işbirliği ve eşgüdüm içerisinde sunmakla görevli ve yükümlü bulunan kuruluşlar şeklinde tanımlanan toplum merkezleri S.H.Ç.E.K. bünyesinde her prefabrik yerleşim bölgesinde kurulmalıdır.

Doğal Afetler / Teknolojik Afetler yaşandıktan sonra, arama-kurtarma çalışmaları, barınma, yeme-içme, giyim-kuşam, sağlık ihtiyaçlarının karşılanmasını takiben, kişilerin normal hayata dönüşlerini hızlandırabilmek için;

- Psikolojik, sosyal, kültürel rehabilitasyonlarının sağlanması,
- Kitap, dergi, kaset dağıtılması, gezici kütüphane oluşturulması,
- Konser, tiyatro, karagöz, kukla gösterileri düzenlenmesi ve / veya gösteri izlemeye kişilerin götürülmesi,
- Müze ziyaretlerini yapılması,
- Resim, seramik çalışmaları yapılması, sergilerin gezilmesi,
- El sanatları (dikiş, nakış, dantel, oya, çiçek, örgü gibi) öğretilmesi, uygulama sonucu ortaya çıkan ürünlerin sergilenmesi,
- İbadet yerlerinin ziyaret edilmesi,
- Piknik düzenlenmesi,
- Konferans, seminer, açıkoturum düzenlenmesi gerçekleştirilmelidir.

Bu çalışmalar çocuklar, gençler, ebeveynler, öğretmenler, yaşlılar göz önünde bulundurularak aşamalı olarak yapılmalıdır.

Sivil Savunma planlarının detaylandırılması, gerçekçi ve uygulanabilir olması sağlanmalıdır. Planların uygulanması ile ilgili olarak görevli kişi ve kuruluşlar izlenmelidir.

Müzelerin bulunduğu alanlarda jeolojik yapının tespiti gereklidir. Bu çerçevede jeolojik haritalar çıkarılmalıdır. Çıkarılacak haritaya göre riskli olan müze ve kütüphanelerin tahliyesi sağlanmalıdır.

Afetler sonrası mağdur olan personele yardım sağlamak amacıyla kuruluşların vakıf kurmaları sağlanmalıdır.

Merkezi, bölge ve kentleri kapsayan kriz sistemi oluşturulmalıdır. Aşağıda bu sisteme ilişkin bir modele yer verilmiştir.(53-60 sayfaları arasında)

DOĞAL AFETLER SONRASI KRİZ YÖNETİMİ

**BAŞBAKANLIK KRİZ
MERKEZİ**

BÖLGESEL KRİZ YÖNETİMİ

KENTSEL KRİZ YÖNETİMLERİ

A- BÖLGESEL KRİZ YÖNETİMİ

- YARDIMLAR
- KOORDİNASYON olmak üzere iki bölüme ayırabiliriz.
- **YARDIMLAR** : Yardımların etkin olabilmesi ile ilgili faaliyetler;
- Yardımların şeklinin belirlenmesi, (temel yardım, genel yardım, tıbbi yardım)
- Yardımlaşacak taraflar arasında bağlantı,
- Yardımla ilgili haberleşme (ne zaman, neye gereksinim duyulduğuna dair).
- **KOORDİNASYON** : Sorunların ivedilikle çözülebilmesi amacı ile ilgili kuruluşlar ile Kriz masaları arasında sürekli ve etkin bağlantı sağlanması

B- KENTSEL KRİZ YÖNETİMİNİ

- YARDIMLAR
- SAĞLIK
- ENKAZ KALDIRMA İŞLEMLERİ
- HER TÜRLÜ RESMİ EVRAK VE CENAZE İŞLEMLERİ olmak üzere dört bölüme ayırabiliriz.

- **YARDIMLAR** : Felaketlerin ilk günlerinde acil olarak yapılması gerekenler;
- Felaketzedelere Yardım Bölümü (BARINMA) : Felaketzedelere geçici barınma yerlerinin hazırlanması ve organizasyonu, halkla ilişkiler ile ilgili çalışmalar.
- Felaketzedelere Yardım Bölümü (GENEL İHTİYAÇLAR) : Yaşam için gerekli olan yardımların (yiyecek, giyecek, battaniye vb.) denetimi ve dağıtımının düzenlenmesi.
- Enkaz Kaldırma Bölümü : Sorunlu binaların yıkılıp yıkılmaması yada ne şekilde yıkılacağı ile ilgili danışmanlık hizmetleri ayrıca, yıkıntıların ortadan kaldırılması konusunda kısa ve uzun vadeli çözümler bulunması ile ilgili hizmetler verilmesi.
- Sağlık ve Tıbbi Müdahale Bölümü : Tıbbi konuda görev yapan yerel yöneticiler başkanlığında bölgeden, gerekirse bölgeye yakın yerlerden oluşturulan personel ile tıbbi ve psikolojik yardım verilmesi.
- Her Türlü Resmi Evrak ve Cenaze İşlemleri : Mağdur olan felaketzedelere resmi konularda ve cenazelerinin kaldırılmasında yardım sağlanması.

C- BÖLGESEL KRİZ YÖNETİMİNİN İŞLEYİŞİ :

Bölgesel Kriz Yönetimi, felaketin olduğu andan itibaren başlamalı ve şehrin yeniden yapılanmasına kadar geçecek sürede; acil yardım, geçici barınma, prefabrik konutların yapımı gibi tüm yaşamsal faaliyetlerin organize edildiği bir yer olmalıdır.

- Deprem, sel, çığ ve heyelan gibi doğal afetlerin meydana gelmesi halinde durumun gerçekçi olarak değerlendirilmesi ve derhal bölgenin güvenliği ile ilgili önlemlerin alınması gerekmektedir.
- Felaket ile ilgili eğitim ve teknik konuları içeren halkı aydınlatmaya yönelik bilgilerin yeterli bir şekilde periyodik olarak verilmelidir.
- Felaketzedelerin taleplerinin belirlenmesi ile birlikte orta ve uzun vadede gerekli olabilecek malzemelerin listeler halinde belirlenmelidir.
- Gelen yardım malzemelerin teslim alınması sırasında izlenecek yolun belirlenmesi, yardımda bulunmayı taahhüt eden ülkelere, yeterli ve yetersiz malzemelerin bildirilmesi, gönderilmesi ile bilgi akışının sağlanması gerekmektedir.
- Tıbbi yardım ile psikolojik dayanışma ve yardım merkezleri (24 saat açık) kurulmalıdır.
- Olabilecek salgın hastalıkların önlenmesine yönelik araştırmaların yapılarak aşı, ilaç vb. ihtiyaçların acil olarak belirlenmesi ve tedarik edilmesi gerekmektedir.
- Kargaşa yaşanmaması ve yardımların ilgisiz kişilerin eline geçmemesi için bölgeye giriş ve çıkışların emniyet görevlileri tarafından mutlaka kontrol edilmesi gerekmektedir.
- Afet bölgesinden uzaklaşmak isteyen insanlar için özel ekipler kurulmalı ve zarar görmemiş olanların en yakın yerleşim bölgelerindeki sosyal

tesislerde geçici barınmaları için yardımcı olunmalı ve bu sırada felaketzedeler ile ilgili bilgiler düzenli olarak kaydedilmemelidir.

- Geçici barınma yerlerine geçilinceye kadar karavan yada prefabrike duş+tuvalet ve çamaşırhaneler ile aş evleri kurulmalıdır.
- Geçici barınma yerlerinin ve şeklinin belirlenmesi ve bununla ilgili kuruluşlar (elektrik+su+drenaj) ile koordineli olarak en kısa zamanda hazırlanmalıdır.
- Prefabrik konut alanları ve inşasındaki özellikler (m2, tefrişi vb.) belirlenmeli, yaşlı ve özürülülerin gereksinimleri göz önünde tutulmalıdır.
- Gönüllülerin arz ve talebini organize edecek bir gönüllü koordinatör belirlenmeli, böylece felaketzedeler ile gönüllü hizmet verecekler arasındaki iletişim sağlanmalıdır.
- Felaketzedelerin kendilerine yetebilmelerinin sağlanması için uzun dönemli gönüllü kampanyası düzenlenmeli, geçici barınma yerlerindeki yaşamları ve kendi kendilerine yetebilme çabaları desteklenmelidir.
- Felaketten etkilenen çocukların ve eğitimcilerin, felaket sırasında meydana gelen karışıklığı aşarak hayata bağlanması ile ilgili uzun vadeli psiko-sosyal destek programının uygulanması için bölgede danışma merkezleri kurulmalıdır.
- Bilahare prefabrik konutlara yerleşen halkın sağlık, psikolojik, işsizlik, konut, eğitim sorunları gibi bütün yaşamsal sorunlarına yardımcı olabilmek için gezici danışman ekipler kurulmalı ve periyodik olarak hizmet vermelidir.

a) BÖLGESEL KRİZ YÖNETİMİNDE PREFABRİK KONUTLARIN YAPIMI İLE İLGİLİ İŞLEYİŞ :

- Sınırlı bir süre kullanılacak olmasına rağmen, prefabrik konutların felaketzedelerin rahat edecekleri bir yer olması, ayrıca yaşlı ve özürhülerin gereksinimlerinin de unutulmaması gereklidir.
- Prefabrik konut alanının seçilmesinde;
 - Eski yerleşim yerine yakın olması, yaşamı kolaylaştırıcı tesislerin bulunması,
 - Şehrin yeniden yapılanmasına engel olmayan, alt yapının kolay kurulabileceği bir yer olması,
 - Bu konut alanı semt olarak düşünölmeli, yollar boş alanlar, çöp toplama alanı oturanların isimlerinin yer aldığı panoların bulunması,
 - Seçilen mahal yaşamı kolaylaştırıcı tesislerin yakınlarında bulunmaması halinde, telefon, süpermarket, klinik, toplantı salonu, özel otobüs hattı vb. gibi olanakların sağlanması konularına dikkat edilmesi gereklidir.

b) HALKIN ÜZERİNDEKİ AFETİN ETKİLERİNİ AZALTMA STRATEJİSİ:

- Felaket Önleme ile ilgili gerekli eğitimin planlanması çalışmalarında öncelikli olarak;
 - kendi kendini koruma,
 - kendi şehrini korumabilinci verilmeli, böylece yeniden yapılanma sırasında daha sorumlu olunması sağlanmalıdır.
- Bölge halkına yardım aktiviteleri düzenlenmelidir.

* Bağış kampanyaları dñzenlenmeli, toplanan bağışlar mñmkñn olduğu kadar çabuk felaketzedelere dağıtılmalıdır.

* Bağışların devamlılığının sağlanması için bñlge ile ilgili haberler, gelişmeler sñrekli olarak halka bildirilmelidir.

- Gñnñllñ kuruluşlarca kñltñrel aktiviteler ve spor aktiviteleri dñzenlenmelidir.

c) KENTSEL KRİZ YñNETİMİ İLE İLGİLİ İŞLEYİŞ:

- “Yardımların uygun yerlerde ve şartlarda depolanması, olabildiğince sık yerlerde dağıtım istasyonlarının kurulması, yardımların dñzenli dağıtılması gereklidir.
- Felaket bñlgesinde geçici barınma yerlerine (adırkent, otel, kamp vb.) felaketzedelerin yerleştirilmesi sırasında kişiler ile ilgili bilgileri yeterince araştırılıp kaydedilmelidir.
- adırkentteki yaşam organize edilmeli, felaketzedelerin kendi kendine yetebileceği şartların hazırlanması amacıyla; yemeklerin pişirebilecekleri, oturup televizyon seyredebilecekleri mahaller ile toplu kullanıma açık olan duş+tuvalet+çamaşırhanelerin kurulması ayrıca; bunların kullanımı ve temizliği ile ilgili organizasyon yapılmalıdır.
- adırkente yerleşildikten sonra felaketzedelerin durumları araştırılmalı ve bu bilgiler kaydedilmeli, ilk aşamada kendilerine yetmeyecek durumda olanlar belirlenmeye çalışılmalı ve yardımlar buna gñre ayarlanmalıdır.
- Felaketten zarar gñrmeyen kişilerin evlerine (eęer uygunsa) dñnmeleri sağlanmalıdır.
- Zarar gñren binaların yıkılmasında öncelik sırasına uyulmalıdır.

- Hemen yıkılması gereken binalar (yanındaki bina üzerine ya da yana doğru yatmış olanlar)
- Dikkatli yıkılması gereken binalar (tamamen yıkılmış binaların içinde kayıp kişilerin bulunma olasılığı olanlar)
- Hemen yıkılmayacak binalar (hasar görmüş fakat tamir edilerek yıkılmaktan kurtarılma olasılığı olanlar)
- Güvenli bir şekilde enkaz kaldırılması için tehlikeli binalar sorumlularca yıkılmalı, yıkım ve enkaz çalışmalarında önce şu şebekesinin onarılması gerekmektedir.
- Enkazlar herhangi bir alanlar yerine, acil belirlenmiş alanlara kaldırılmalı ve bu alanlarda tekrar kullanılmak üzere beton ve demirler ayrılarak, molozlarda yeniden dönüşüm sağlanmalıdır.”

Afet yaşanan bölgede göçün önlenmesine yönelik kentleşme, ekonomi, teşvikler çerçevesinde yeni düzenlemeler yapılmalıdır.

Afet yaşanan bölgedeki altyapı (elektrik, kanalizasyon, su, telefon vb.) sistemlerin tahribatları belirlenerek, afete dayanıklı hale getirilmesi sağlanmalıdır.

Stratejik sanayi tesislerinin bulunduğu kentlerdeki itfaiye teşkilatı personel, finansman ve donanım özellikleri gözden geçirilerek, güçlendirilmeleri sağlanmalıdır. Personel eğitimi daha da geliştirilerek sürekli olarak yapılmalıdır.

Doğal afetler sırasında ve sonrasında stratejik konulardan bir diğeri iletişimdir. Bu konudaki bir değerlendirmeye aşağıda yer verilmiştir:(60-63 sayfalarında)

- Haberleşmenin günlük yaşamdaki önemi, doğal afetlerle karşılaşıldığında bir kat daha artmaktadır. Afet bölgesinde arama kurtarma çalışmalarının organize edilmesi, yardımların ulaştırılması, kriz yönetim merkezlerinin birbirileri ile olan irtibatlarının sağlanması, en nihayetinde vatandaşların afet bölgesindeki yakınlarına ulaşma istekleri, haberleşmeye olan talebi artırmakta ve haberleşmeyi zorunlu kılmaktadır.
- Doğal afetler, şekil (deprem, yangın, sel, heyelan vb.) ve etki alanları (lokal veya bölgesel olması) itibari ile haberleşme altyapısını dolayısı ile haberleşmeyi de Doğrudan etkilemekte, haberleşmede kısmi veya genel kesintiye sebep olabilmektedir. Lokal bir yangında haberleşmede herhangi bir problem yaşanmazken, bir sel felaketi, kısmi heyelan veya bir orman yangını, büyüklüğüne göre kısmi kesintiye neden olmakta, ancak bölgesel bir deprem felaketi ülke genelinde haberleşmenin kilitlenmesine dahi sebep olabilmektedir.
- Doğal afetlerin haberleşmeyi etkilemesinde iki temel husus bulunmaktadır:
Birinci husus, doğal afetin haberleşme sistemlerini de doğrudan etkilemesi;
 - telekomünikasyon binasının yanması, binayı sel basması, binanın yıkılması vs.
 - lokal kablo şebekesinin tahrip olması,
 - şehirlerarası fiber-optik kabloların kopması,
 - elektrik kesintisi.İkinci husus ise doğal afetin hemen sonrasında artan telefon trafiğidir.
- Birinci hususta belirtilen olaylar, telefon trafiğinde kısmi kesinti ve problemlere neden olurken, doğal afet sonrasında artan telefon trafiği ülke genelinde kilitlenmeye sebep olmaktadır. 17.08.1999 tarihli Marmara Bölgesi depremi sonrasında oluşan telefon trafiği ile ilgili rakamlar, olayın büyüklüğünü gözler önüne sermektedir. (Arama sayısı 52,5 milyon iken, görüşen abone sayısı %0,8dir.)
- 406 sayılı kanun ile ülkemizde telekomünikasyon alt yapısını kurmak, geliştirmek ve işletmekle yükümlü olan Türk Telekomünikasyon A.Ş., doğal afetlerde öncelikle acil

haberleşmenin karşılanabilmesi için gerekli olan; mobil uydu yer istasyonlarını, mobil TES (telephone earth station) terminallerini, tek ve çok kanallı (İnmarsat) uydu haberleşme cihazlarını, mobil araçlar içerisine tesis edilmiş santral ve enerji teçhizatlarını hazır bulundurmakta ve ihtiyaca göre işletme personeli ile birlikte sevkini sağlamaktadır. Burada, acil haberleşme ihtiyaçlarının ve ihtiyaç duyulan mahallin belirlenmesi, görevli diğer kamu kuruluşları ile koordinasyonun sağlanması ve önceden belirlenmiş bir plan/program çerçevesinde çalışılması zaruri görülmektedir.

- Haberleşme teknolojisindeki gelişme paralelinde, mobil haberleşme sistemlerinde de büyük gelişmeler kaydedilmiş, cihazların boyutları son derece küçülürken, iletişim alanları genişlemiştir. GMPCS (Global Mobile Personal Communication System) mobil uydu telefonları, İnmarsat Mini Terminalleri vs. gibi evrensel hizmet veren mobil haberleşme ihtiyaçlarının karşılanmasını Türk Telekom'dan beklemek yerine, konu ile ilgili kamu kuruluşlarının, teknolojinin nimetlerinden faydalanmaları ve yeterli miktarda mobil haberleşme cihazını temin etmelerinde büyük fayda görülmektedir.
- Türkiye'deki doğal afetlerle ilgili bilgilerin değerlendirilip, doğal afet zararlarını azaltıcı yöntemlerin neler olabileceği, doğal afetlere karşı Türkiye olarak uygun teşkilât yapısının neler olması gerektiği, Merkezî Yönetim ve Yerinden Yönetim ünitelerinin doğal afetlerle ilgili görevlerinin sınırların belirlenmesi konusunda bilimsel bir araştırma yapılmalıdır.
- Doğal Afetler esnasında haberleşme ve ulaşımda yapılan sorunların aşılması için, afet bölgelerinde kısa sürede afete müdahale eden, afet yönetimini koordine eden ve afetle ilgili kararları veren merciler arasında iletişimi sağlayabilecek, bağımsız haberleşme devrelerinin tesisi için gerekli düzenlemenin yapılması ile ulaşımın doğal afet esnasında düzenli akışın sağlanabilmesi için nelerin, nasıl yapılacağına afetten önce, afete müdahale edecek grupların belirleyeceği protokollerle belirlenmesi ve tatbikatlarının yapılması gereklidir.

- Başbakanlık Kriz Merkezinin, Türkiye'deki doğal afetlerle ilgili, kurumlar arası koordinasyonu sağlama, ilgilileri harekete geçirme ve bilgi toplayıp değerlendirme açısından yeterli hale getirilebilmesi gerekmektedir. Bunun için kriz dışındaki zamanda da bu merkezin aktif halde çalıştırılması, kurumların kriz anında görevlendirildikleri yetkililerin sürekli veya belli dönemleri içerecek şekilde sekreteryada görevlendirilmesi, görevlendirilen bu kişilerin kurumları içerisinde yükselebilmelerinde bu görev yerinin olumlu etki sağlaması, doğal afetin yaptığı tahribatın şiddetine göre Başbakanlık Kriz Merkezinin belli birimlerinin devreye gireceği yeni bir düzenlemenin yapılması gereklidir.
- Afet riski yüksek olan bölgelerden başlamak üzere mevcut yapı ve altyapıların afetler olmadan önce afete dayanıklı hale getirilebilmesi ve yenilenmesi çalışmalarına önem ve öncelik verilmesi ve bu amaç için yeterli kaynak ayrılması sağlanmalıdır.
- Afet fonuna yeterli kaynak aktarılması ile bu fonda biriken kaynakların belirlenmiş bir oranının afetleri önlemeye yönelik projelerde kullanılmasının sağlanması, doğal afetlerde afete ilk müdahale belediyelerce yapıldığından, yerel yönetimlerin ilk müdahale olanaklarını artırabilmeleri için, afet fonundan yeterli kaynağın Belediyelere aktarılması ile belediyelerdeki itfaiye teşkilatlarının bir afet anında kurtarma ve ilk yardım yapacak şekilde yeniden örgütlenerek eğitilmeleri sağlanmalıdır.

5. Afetle İlgili Yeni Bir Milli Planın Esasları

5.1 Mevcut Milli Planın İrdelenmesi

Ülkemizde halen yürürlükte olan yasal düzenlemeler çerçevesi içerisinde, bir afet yönetiminin ana safhalarında görev ve sorumlulukların dağılımı aşağıdaki şekilde şematik olarak gösterilmiştir.

(Şema)

Sorumlulukların dağılımı.

Bu şekilden de görüleceği üzere merkezi ve yerel yönetimlerin afet yönetiminin hemen her safhasında, ya kural koyma ve denetleme yada fiilen uygulama açılarından görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Ancak yukarıda da belirtildiği üzere, yerel yönetimler (Valilikler ve Belediyeler) zarar azaltma ve önceden hazırlık safhalarındaki sorumluluklarını hemen hiç yerine getirememektedirler.

Son Kocaeli ve Bolu depremleri ülkemizde, imar ve afet yasaları ve yönetmeliklerinin yerel yönetimlerce hiç dikkate alınmadığı, inşaat ruhsatı ve yapı denetimi ile ilgili hiçbir kuralın uygulanmadığını bir kez daha bütün acı sonuçları ile gözler önüne sermiştir.

Maalesef merkezi yönetimde bu duruma engel olma, yeni çözümler üretme yerine, afet olduktan sonra yara sarma politikasını bir nevi kader olarak benimsemiştir.

Yine yukarıdaki şekilde, bir afet olayının hemen sonrasında uygulanan “Kurtarma ve İlk Yardım” çalışmaları yerel yönetimlerin aslı görevleri arasında görülmesine rağmen, özellikle büyük afetlerde bu çalışmalarda merkezi yönetimlerin yetişmiş insan gücü, ekipman ve malzeme desteği ile yürütülebilmektedir. Ayrıca afet olayının tüm safhalarında yerel yönetimlerin, yapacakları çalışmalar için parasal kaynak ayırma gibi bir yükümlülükleri de bulunmamakta, çalışmaların her aşamasındaki kaynaklar merkezi yönetimce temin edilmektedir.

Mevcut afet yönetimi sisteminin incelenmesinde en çarpıcı durum, bu sistem içerisinde özel sektör ve halkın hiçbir sorumluluk yüklenmemiş olmasıdır. Özellikle önceden hazırlık ve zarar azaltma safhalarında özel sektör ve halkın kağıt üzerinde kalan yasa ve yönetmeliklere uyma zorunluluğu dışında hiçbir sorumlulukları bulunmamaktadır.

Bu zorunluluğa uyulmaması halinde ise, herhangi bir yaptırım yasalarda öngörülmemekte veya yasalardaki çok belirsiz bazı hükümler pratikte uygulanmamaktadır.

5.2 Yeni Milli Planın Geliştirilmesi

Çağdaş afet yönetimi ve doğal afetlerle mücadele herşeyden önce doğadaki mevcut tehlikelerin iyi bilinmesi ve bu tehlikelerin doğurabileceği riskleri azaltabilmek için, doğanın en akılcı yol ve yöntemlerle kullanılmasını gerektiren topyekün bir mücadeledir. Bu mücadele içerisinde en sade vatandaştan en yetkili makamlara kadar herkese görev ve sorumluluk düşmektedir.

Öncelikle doğal afet zararlarının ancak, doğal afetler olmadan önce alınacak yasal, idari ve teknik önlemlerle azaltılabileceğine her kademedede inanmak ve uygulanacak afet yönetim sistemini buna göre düzenlemek gerekmektedir.

Türkiye'nin yukarıda sayılan eksiklikleri ortadan kaldıracak, doğal afetlerin önlemesi ve zararlarının azaltılması çalışmalarını ana politika olarak benimsemeyen, bir afet anında gerek merkezde ve gerekse yerel ölçekte etkili bir afet yönetimi uygulanmasını sağlayan yeni ve çağdaş bir temel afet yasasına ivedilikle ihtiyaç bulunmaktadır. Bu nedenle, halen yürürlükte olan 7269 Sayılı Yasa, yeni çıkarılan 4123 ve 4133 Sayılı Yasalar birleştirilmeli ve temel bir afet mevzuatı oluşturulmalıdır.

Meslek odaları ve mühendislerin görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili mevzuat, odaların denetim esaslarını, uzman mühendislik kavramını yerleştirecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

Doğal afet tehlikesi ve riski ile afet zararlarının azaltılması konusunda halkın bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi sürekli, etkili ve yaygın eğitim programları ile uygulanmalı ve dernek, vakıf, izcilik teşkilatları, mahalle örgütleri vb. gibi hükümetlere bağlı olmayan gönüllü kuruluşların bu faaliyetler içerisinde yer almaları sağlanmalıdır. Mimar, şehir plancısı, mühendis, yerbilim yetiştiren üniversitelerin dört yıllık eğitim programları Türkiye'nin sahip olduğu doğal afet tehlikesi dikkate alınarak yeniden düzenlenmelidir.

Afet tehlikesi ve riskinin belirlenmesi ve afet zararlarının azaltılması konusundaki araştırma-geliştirme faaliyetleri öncelikli konular arasına alınmalı, yaygınlaştırılmalı ve etkili biçimde desteklenmelidir. Bu faaliyetlere özel sektörün de katılımı sağlanmalıdır.

Arama kurtarma ve ilk yardım faaliyetlerinin merkeziyetçilikten kurtarılması sağlanmalı ve bu faaliyetlere katılabilecek gönüllü kuruluşlar yaygınlaştırılmalı ve desteklenmeli, bu konularda halkın eğitimine önem ve öncelik verilmelidir.

Türkiye’de halen uygulanmakta olan Afet Yönetimi veya Kriz Yönetimi kavramları yeniden gözden geçirilmeli, eksiklik ve aksaklıkları düzeltilmeli ve bu konuda görev üstlenecek yöneticilerin mutlaka eğitilmesi sağlanmalıdır.

6.Yeni Milli Planın Uygulanması İçin Yapılması Gereken Yasal ve Kurumsal Düzenlemeler (Kısa ve Uzun Dönemli)

Master planlarının yapılması, revizyonu ve onaylanması ile ilgili yetki ve sorumlulukları düzenleyen “yeni yerleşmeler ve şehir planlaması yasası” çıkarılmalıdır.

Merkezi yönetim, yerel yönetim, sivil toplum örgütleri, kullanıcı, yatırımcı, yapımçı gibi yapım yerleşim sürecinde rol alanların yetki ve sorumlulukların yasa ve yönetmeliklerle yeniden düzenlenmesi sağlanmalıdır.

Yapıda kalite denetimini sağlamak için Yapı sigortası yasası çıkarılmalıdır. Ülkemizin %96 sının deprem riski taşıyan bölgeler olması nedeniyle zorunlu deprem sigortası yasası çıkarılmalıdır.

Yapı denetiminin sağlanması için gerekli yasal değişiklikler yapılarak sertifikalı mühendis ve profesyonel mühendis gibi ünvanlar, stajyer mühendislik sonrası yapılacak bir sınav ile verilmelidir. Bu ünvana sahip mühendislerin yasal sorumlulukları ve mesleki uygulama sigortaları olmalıdır.

İnşaat Mütahhitliği Hizmetleri ve ihale Kanunu yeniden sözden geçirilmesi ve gerekli yasal düzenleme ve süreçle ilgili denetimler yeniden yapılandırılmalıdır.

7269 sayılı Afetler yasası; ayrıntılı ve acil niteliklerde profesyonel operasyonlar yürütme, teknoloji yoğun incelikli iş bölümleri örgütleme, nitelikli ve yedekli işgücünü uyanık tutma konularında sorumluluğu ve denetimi konularını da içermelidir.

Afet yasasında, yapı sigortası yaptırmış olan afetzedelerin mağdur edilmesinin önüne geçilmelidir.

3194 sayılı imar kanunu ile ilgili yasa, ve yönetmeliği değiştirilmelidir. İmar planı yasası, ve yönetmelikleri kamulaştırma, arazi ve doğa düzenleme yetkileri dışında kaynak geliştirme, örgütleme, fiziki düzenleme, işletme konularında yaptırım olanağına sahip olmalıdır.

İmar Kanunu yalnızca yapılaşmaya değil, aynı zamanda yapılaşma öncesi ve sonrasına yönelik olarak yeniden düzenlenmelidir.

Yasanın Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından çıkartılması yürütme sorumluluğunun anılan bakanlıkta olması, yerel yönetimlerce uygulanması, iç işleri Bakanlığı tarafından denetlenmesi çok başlılığa neden olacaktır. Yapı tasarımı aşıldığında başvurulacak bir yönetmelik hazırlanmalıdır. Mimari tasarım, tesisatı, yapı çevresi tasarımı, tefriş kısıtlamaları, yapı dış yüzeylerinin denetimini sağlayacak yönetmelikler çıkarılmalıdır.

Yanı sıra, afet bölgeleri için mimarlık, tesisat, elektrik, konularının, peyzaj ve konut mobilya tasarımını ilgilendiren afet önlemlerine ilişkin yönetmeliklerin çıkarılması gereklidir.

Bazı ülkelerde uygulandığı gibi, çok katlı yapılarda yüksek güvenli bir çekirdek iç bölgenin tasarımının zorunlu tutulması konusu araştırılmalıdır.

İmar suçlarının neleri kapsadığı ve cezai karşılıklarının neler olduğu konusundaki aksaklıklar giderilmelidir.

Afetler sonrasında afetlerin büyüklüğü ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun yapacağı hizmetlerin genişliği oranında acil personel gereksimi için geçici personel istihdamına ilişkin yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Afet dönemlerinde Başbakanlık Sosyal yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kurulu ile SHÇEK Genel Müdürlüğü arasında sürekli bir işbirliği ve koordinasyonu sağlayacak hukuksal ve yönetsel düzenlemeler gerçekleştirilmelidir. Bu bağlamda; SHÇEK Genel Müdürlüğünün fon kuruluna üye olması, Afet geçirmiş ilçelerdeki Sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarında SHÇEK İl veya ilçe yöneticilerinden birinin Mütevelli heyeti üyesi olarak görev yapması sağlanmalıdır. 3194 sayılı İmar yasası afet bölgelerinde çağdaş olan kullanımı planlaması esaslarını, planları yapan yaptıran, plana aykırı hareket edenlerin sorumluluklarını ve bunlara uygulanacak müeyyideleri de kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.

1580 sayılı Belediye kanunu ve 3030 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Kanunu, yerel yönetimlerin doğal afet tehlikesi ve riskinin belirlenmesi ve zararların azaltılması konusundaki görev, yetki ve sorumluluklarını ve aykırı hareket edenlere uygulanacak müeyyideleri de kapsayacak şekilde yeniden düzeltilmelidir.

Anayasa'ya "Plan ve projesine uygunluk göstermeden, izin ve denetim dışı yapılmış her türlü yapılara, yapım sonrasında ruhsat veya tahsis belgesi verilmesi, bunlara altyapı ve hizmetlerin götürülmesi veya bu yapıların yasa dışı durumlarının yasal düzene dönüştüren af edici nitelikte yasa ve yönetmelik çıkarılmayacağı " hükmü konmalıdır.

5442 sayılı İl İdaresi ve 3360 sayılı İl özel İdaresi Kanunları Afet yönetimi ve yeniden İnşa faaliyetlerine yerel idarelerin aktif biçimde katılımını sağlayacak ve bu hizmetler için yerel kaynakların kullanımına imkan verecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

Kentlerin yeniden tasarımında Merkezi yönetim- Yerel Yönetim- Sivil Toplum organizasyonları ortaklığı tesis edilerek, RİO Konferansı ve II. Habitat Konferansı öngörülerine uyulmalıdır. Bu öngörülerini dikkate alan ülkelerde ve Türkiye'de bazı kentlerde Gündem 21 ve Yerel Gündem 21 projeleri bu ortaklığı tesis etmek anlamında çalışmalar yapmaktadır. Ortaklık anlayışının tesisinde somut organizasyonlar olarak yine dünya ve Türkiye'de uygulamalarında "Kent Kurultayları" ve "Kent Senatoları" şeklinde oluşumlar bulunmaktadır. 1996 II. Habitat Konferansına sunulan Türkiye'nin Ulusal Rapor ve Eylem Planında ifadesini bulan bu tarz oluşumların Ülke düzeyinde yaygınlaştırılması gereklidir. Bu amaçla İzmit Kent Kurultayı ve diğer kentlerdeki oluşumlara ilişkin uygulamalar dikkate alınarak yaygınlaştırılma çalışmaları yapılmalıdır. Yerel yönetim yasa tasarısı bu saptamaları da kavramalıdır.

- Sivil Savunma Uzmanlıklarının her kamu kurumu bünyesinde Maliye Bakanlığı Bütçe Dairesi Başkanlıkları örneği gibi teşkilatlanması ve buldukları kurum personelini eğitmesi ,

- Afet İşleri Genel Müdürlüğünün Başbakanlığa bağlı Özerk yapıda bir Müsteşarlık olarak örgütlenmesi sağlanmalıdır . Bu amaçla ;

*Afet fonu kurulması, İller Bankası ile birlikte Müsteşarlığın ilgili kuruluşu olması

*Müsteşarlığın toplumda Doğal Afet ve Afetler bilincinin geliştirilmesine yönelik görevleri de üstlenmesi, geliştireceği proje ve politikaların partiler üstü olmasına dikkat edilmesi

*Müsteşarlığın bürokrasinin kısır döngüsünden uzak, demokratik, çağdaş , gerekli teknoloji ve donanıma sahip, uzman personelden oluşan, hızlı, acil, etkin uygulamalar yapabilecek bütçe, sorumluluk ve yetki ile donatılması, kadrosunda yeterli sayıda bilim adamı, teknik eleman uzman ve teknisyenlerin bulundurulması temin edilmelidir.

- Doğal Afetlere ilişkin çalışmalar yapan kurum, kuruluş, sivil toplum örgütleri ve bilim adamları ile koordinasyonu sağlayıcı bir üst kurul oluşturulması, master plan yapılması ve belli sürelerde toplantı yapılması,
- -Kızılay Derneğinin günün koşullarına göre yeniden örgütlenmesi ve gerekli donanımın sağlanması,
- Toprak Kanunu çıkarılarak tarım arazilerinin korunması ve imara açılmasının önlenmesi sağlanmalıdır.

7126 sayılı “Sivil Savunma Kanunu“ yeniden düzenlenmeli ve 1992 yılından sonra Ankara'da geliştirilen iyi eğitilmiş, iyi donanımlı profesyonel Sivil Savunma birlikleri; İstanbul, Erzurum, Samsun, İzmir, Adana, Diyarbakır, Adapazarı, Kocaeli, Bolu olmak üzere o bölgede kurulmalıdır. Ayrıca meydana gelen afetlerde hiçbir görev yapmayan

Sivil Savunma mükellefleri yerine, batı ülkelerinde olduğu gibi, gönüllü sivil savunma birliklerinin organize edilmesi tercih edilmelidir.

Afet hizmetlerinin hızlı ve etkin bir şekilde yürütülmesi için Afetler, Deprem ve Sivil Savunma Fonları, Genel Bütçe dışında tutularak gelirleri arttırılmalı ve kaynakları çeşitlendirilmelidir.

Genel ve katma bütçeleri daireler, belediyeler vb. belirlenecek Merkezi ve Yerel Yönetimlerde görevli kişilerin yönetsel makamlara terfilerinde, doğal afetler konularında yetkilendirilen kurumlardan kurs almaları ve kurslarda başarılı olması şartı aranmalıdır. İnşaatlarda kullanılan kum, çakıl, çimento, çelik ve tuğla vb. inşaat ana malzemelerinin üretimi, yetkili kamu kuruluşları tarafından sürekli denetlenmelidir. Bunun temini ve müeyyideleri için yasal düzenleme yapılmalıdır.

Yararlanılan Kaynaklar

1. Murat Balamir “Afet Zararlarının Azaltılması Amacıyla Planlama ve Yapılanma süreçlerinin yeniden örgütlenmesi ve ODTÜ Önerisi”, MİMARLIK, Mimarlar Odası Ya., 8/99, İstanbul, 1999.
2. İTÜ, “17 Ağustos 1999 Kocaeli Depremi İTÜ Ön Değerlendirme Raporu”, MİMARLIK, Mimarlar Odası YA., 8/99, İstanbul, 1999.
3. Oktay ERGÜNAY, “Afet Yönetimi nedir? Nasıl olmalıdır?”, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, ANKARA, 1999
4. İzmir Milletvekili Atilla MUTMAN ve 9 Arkadaşının , Doğal Afetlerde Meydana Gelen Can ve Mal Kaybını En Aza İndirmek İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Anayasanın 98.inci, İçtüzüğün 104 ve 105.inci maddeleri Uyarınca Bir

Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergesi ve (10/58) Esas Numaralı Meclis Araştırma Komisyon Raporu.

5. Oktay ERGÜNAY, Doğal Afetler Koordinasyon Kurulu Brifing Dosyası, T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Afet İşleri Müdürlüğü, ANKARA, 1999.
6. Oktay ERGÜNAY, “Türkiye’de Afet Zararlarının Azaltılması Konusunda Yapılan ve Yapılması Gereken Çalışmalar”, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, ANKARA, 1996.
7. SHÇEK, “17 Ağustos 1999 Marmara Bölgesi Depremi ve SHÇEK Deprem Bölgesi Çalışmaları”, ANKARA, 1999.
8. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, “Taşkın Zararlarının Azaltılmasında DSİ Genel Müdürlüğünün Görevi, Yürütülen Çalışmalar ve Taşkın Hassasiyetin Azaltılması için Öneriler”, ANKARA, 1999.
9. Afetlerde Meydana Gelen Hasarlara İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanun (Kanun No: 4123)
10. Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi Yönetmeliği
11. TBMM. Komisyon Raporu (5.Sayısı: 345)
12. Türkiye’de Kızılay Derneği Tüzüğü
13. Sivil Müdafaa Vekaletler Arası İşbirliği ve Yardım Tüzüğü
14. Sivil Müdafaa Bakımından Şehir ve Kasaba Plânlarıyla vb.Tüzük
15. Sivil Savunma İle İlgili Şahsî Mükellefiyet
16. Sivil Savunma İle İlgili Teşkil ve Tedbirler Tüzüğü
17. Afetlere İlişkin Acil Yardım Teşkilatı ve Plânlama Araçlarına Dair Yönetmelik
18. Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle yapılacak
19. yardımlara Dair Kanun (Kanun No: 7269)
20. Belediye Kanunu ve Büyükşehir Belediye Kanunu (Kanun No: 1580, 3030)

